

ОБОБЩЕН ДОКЛАД С ПРЕДЛОЖЕНИЯТА НА ГРАЖДАНСКИ ОРГАНИЗАЦИИ, ДВИЖЕНИЯ И ГРАЖДАНИ

На 18 юни 2013 г. се проведе национална кръгла маса за промени в изборните правила, в която участваха представители на граждански организации, движения и граждани. На 20 юни 2013 г. Народното събрание създаде Временна комисия за изработване на проект на нов Изборен кодекс със срок на действие три месеца.

I. Предложения за промени, представени на кръглата маса и постъпили в Народното събрание до 2 август 2013 г.:

Институт за модерна политика

1. Промени в изборните правила:

а) въвеждане на механизъм за участие в изборите на граждани чрез граждански непартийни листи; инициативните комитети да бъдат допускани до участие в парламентарните избори чрез регистрация в Централната изборителна комисия с подписка 7 000 избиратели, за да има равнопоставеност с партиите; тази регистрация да осигурява възможност инициативният комитет да регистрира граждански листи в многомандатните изборни райони; при местни избори създаване на възможност регистрация на инициативен комитет в съответната общинска изборителна комисия не само за издигане на отделни независими кандидати (за кмет или общински съветник), но и за листи за общински съветници; когато инициативен комитет желае да издига листи в повече от една община да се регистрира в Централната изборителна комисия;

б) значително засилване на мажоритарния елемент в изборната система чрез въвеждане на задължителен преференциален вот, както при избори за народни представители, така и при избори за общински съветници; повече от една преференция и по нисък праг на преференцията;

в) забрана за кандидатиране на едно лице в повече от един изборен район;

г) нови правила за избор на общинските съветници, за да се повиши отговорността им пред местните общности; в големите градове общинските съветници да се избират на районен принцип, а за останалите общини – всяко съставно населено място да избира свой представител;

д) създаване на независима, постоянно действаща, професионална и деполитизирана изборна администрация; съставът на ЦИК може да бъде

намален при положение, че тя се превърне в постоянно действаща изборна администрация; равни квоти в нейното конституиране следва да имат законодателната власт и президентът; сравнително дълъг мандат на членовете на комисията, както и обновяване на ротационен принцип по подобие на обновяването на състава на Конституционния съд; районните изборителни комисии и общинските изборителни комисии да се състоят от постоянен състав и временно избрани членове след консултации с политическите сили, които се включват в тяхната работа само по време на избори;

е) драстично намаляване на привилегиите на политическите партии по повод финансиране на предизборните кампании; партиите и инициативните комитети да се финансират от частни дарения с определен лимит при пълна прозрачност на дарителите;

ж) създаване на гаранции за свободна конкуренция между всички партии, коалиции, инициативни комитети и кандидати в предизборната кампания; медийните изяви в предизборната кампания на кандидатите да бъдат безплатни и равнопоставени в обществените медии, а медийните изяви в частните медии да се извършва чрез закупуване от държавата на медийни пакети при ясни и прозрачни правила и осигуряване на равнопоставено участие на кандидатите в тези медии;

з) въвеждане на машинно/ електронно/ дистанционно гласуване;

и) изчистване на изборителните списъци от «мъртви души»; активна регистрация на изборителите;

к) въвеждане в задължение за ЦИК да проведе в значителна степен по-дълга и по-пълноценна разяснителна кампания за предстоящи избори;

л) въвеждане на правила, които да облекчат гласуването на български граждани в чужбина;

м) разписване на правила и процедури относно обжалване на резултатите от избори, така че съдът да приема представените/ изисканите доказателствени средства, включително и да брой повторно бюлетини.

2. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

а) регламент за предсрочно отзоваване по гражданска инициатива на депутати, общински съветници и кметове в съответствие със съществуващите практики в развитите демокрации;

б) въвеждане на второ изборно равнище на самоуправление на областно ниво, законово регламентиране на общото събрание на населените места като орган на местното самоуправление и даване на статут на общини на районите в големите градове;

в) пряк избор на национален омбудсман.

Институт за развитие на публичната среда

1. Методиката за определяне на изборния резултат да бъде част от Изборния кодекс.

2. Отваряне на изходния код на софтуера, който се използва при обработването на резултатите.

3. Информационно-разяснителна кампания, която да се фокусира силно върху образование на избирателите за техните права и стимулиране на активността.

4. Подаване на сигнали за нарушения. Необходимо е Изборният кодекс да включи и процедурни правила за разглеждане на жалби и сигнали, свързани с неправилно прилагане на изборните правила, начина на протичане на предизборната кампания, отразяването на предизборната кампания в медиите. Да се въведат гаранции за задължително произнасяне от ЦИК по жалби и сигнали на граждани, наблюдатели, застъпници. Ясен регламент за водене на публичния регистър на жалбите и сигналите от изборната администрация.

5. Централната избирателна комисия да се превърне в постоянно действащ орган – неговите членове да са ангажирани на пълно работно време в рамките на своя петгодишен мандат. Органът да се състои от 9 до 11 членове – съставен на експертен принцип, а не по политически квоти. Изборният кодекс да регламентира прозрачна процедура за назначаване на членове на ЦИК. Начинът на гласуване на членовете на ЦИК, РИК, ОИК, СИК се отчита поименно за протокола.

6. Стенографските протоколи от заседанията на ЦИК се публикуват на интернет страницата на комисията не по-късно от три дни след провеждане на заседанието. Да се поддържа видео - архив на заседанията на ЦИК.

7. Изборният кодекс да въведе ясна методика за определяне на размера на възнагражденията на членовете на изборната администрация на всички равнища – по подобие на възнагражденията на членовете на ЦИК.

8. В Изборния кодекс да се създаде отделна глава, която да гарантира правата и задълженията на независимите наблюдатели.

9. Сигурност при отпечатването, съхранението и разпространението на изборните книжа и бюлетини. Наблюдателите да имат достъп до етапите на отпечатване, съхранение и разпространение на изборните книжа и бюлетините. Изборният кодекс да включи разпоредби, детайлизиращи реда и начина за съхранение и разпространение на изборните книжа, бюлетини и печати. Да се обсъди възможността бюлетините и/или кочаните да имат серийни номера, който да се вписват

при предаване и приемане на бюлетините. В Изборния кодекс да се регламентира, че броят на получените от СИК бюлетини е с 10% над броя на избирателите в съответната секция. Да се регламентира как се определя броят на бюлетините, които се отпечатват за чужбина.

10. Изборният кодекс да предвиди повторно преброяване на бюлетините в секции, в които има отчетени над два пъти повече недействителни гласове спрямо средното за страната.

11. Необходимо е да има дефиниция в Изборния кодекс за политическа реклама и задължение за ясно обозначаване на всяко платено съдържание в медиите. Да се гарантира безплатно време за отразяване на кампанията в обществените медии. В административнонаказателните разпоредби на Изборния кодекс да се предвиди санкция за непубликуване от медиите на договорите им с политическите партии и кандидатите за отразяване на кампанията.

12. Възстановяване на преференциалното гласуване с праг за отчитане на преференциите, който ще даде реална възможност за разместване на водачеството на листата. Ако се въведе гласуване с машини да се обсъди възможността за отбелязване на повече от една преференция.

13. Да се промени изискването за брой подписи за издигане на независим кандидат за народен представител от инициативен комитет. В Кодекса на добрите изборни практики на Венецианската комисия се препоръчва да не се изисква подкрепата на повече от 1 % от избирателите в съответния район.

14. Да се предостави възможност на всеки избирател да провери в кои подписки фигурира, чрез електронна проверка през сайта на ГД" ГРАО" . Всеки лист от подписките да има поле, което да съдържа името и подписа на лицето, пред което гражданите са попълнили личните си данни и са положили подпис в списъка.

15. Да се обособи избран район „Чужбина“. Да се дефинира понятието „населено място“, когато става дума за разкриване на секции в чужбина.

Институт за социална интеграция

1. Въвеждане на преференциално гласуване.
2. Премахване на „уседналостта“ при пасивното изборно право.
3. Прозрачност в дейността на изборната администрация и обжалваемост на всички решения на изборните комисии.

4. Отмяна на чл. 56 и 57 от Изборния кодекс. Заличаването от списъците да бъде само по заявление на напусналите страната, а не служебно от администрацията.

5. Премахване на „закрепостените“ застъпници.

6. Преразглеждане на сроковете при предсрочни избори.

7. Отпадане на платения достъп до национален ефир.

8. Електронното гласуване – повторен опит за експеримент. Като аргумент срещу електронното гласуване винаги е била възможността за манипулиране на изборния резултат, чрез пробив в информационните системи, както и улесняване купуването на гласове. Дистанционното електронно гласуване или гласуването по интернет не дава никакви гаранции за наличието на свободен вот.

9. Ефективно обучение на членовете на изборната администрация. Повишаване на ефективността на обучението на членовете на РИК и СИК чрез създаване на постоянно действащо към администрацията на ЦИК обучително звено, както и към въвеждане на задължителен обучителен елемент към участието на членовете на СИК и РИК в изборния процес.

Секретариат на кампания „Чуй гражданите”

Промени в изборните правила:

1. Съобразяване на разпоредбите на кодекса с международните изисквания и стандарти и с препоръките на международните наблюдатели.

2. Силен мажоритарен елемент в изборите за народни представители и общински съветници:

а) да се регламентира смесена изборна система - пропорционална и мажоритарна (Mixed Member Proportional) с не по-малко от 50% мажоритарен компонент, при която част от депутатите да се избират от райони с мажоритарно гласуване, а останалата част – чрез изборни листи;

б) да се премахне системата на затворените листи и да се осигури преференциално гласуване в рамките на една листа, като гласоподавателите гласуват само за желаните от тях кандидати, а местата се разпределят между кандидатите в листата в низходящ ред;

в) процесът на номиниране на кандидатите за листите на всяка една партия да се извършва на базата на единни минимални изисквания, изготвени в консултации с граждани и структури на гражданското общество и приети с акт на Народното събрание или разписани в кодекса;

г) чрез кодекса да се утвърди изискване кандидатските листи за народни представители и за общински съветници да отразяват

многообразието на местните общности по различни признаци, включително и тяхната мултикултурност.

3. Изискванията за издигане на независими кандидати да се улеснят максимално.

а) таванът на изискуемите подписи за издигане на независими кандидати да се регламентира на не повече от 2500 подписа;

б) да отпадне изискването за депозити за независимите кандидати;

в) да се облекчи изискуемата изборна подкрепа (получен брой гласове) за избор на независими кандидати.

4. Изборният праг да бъде силно намален - между 2 % – 2,5 % .

5. Изборните райони да са достатъчно големи, за да са представителни за различните групи население, но и достатъчно обозрими, за да не се наруши връзката избирател-депутат. Да се регламентира периодичен преглед на изборните райони, за да се анализира доколко адекватно отразява демографските промени в обществото.

6. Въвеждане на електонно гласуване - от дома и от избирателните секции.

7. Централната избирателна комисия (ЦИК) да се превърне в постоянно действащ независим и политически неутрален изборен орган, който да е отворен за гражданско участие на всички нива на изборната администрация - от национално до местно. Прекратяване на партийното начало при конструирането му. Съставът на комисията трябва да е от експерти, които са познати и уважавани в обществото, притежаващи репутация на специалисти в изборната проблематика, както и репутация на независимост и обективност. В състава на ЦИК и в изборната администрация на всички нива да се регламентира участието на представители на гражданското общество – както в експертната работа, така и в рамките на прилежащи към нея структури. Да се регламентира към ЦИК и изборната администрация на всички нива създаването на независими наблюдаващи структури. Да се регламентира изискване за пълна прозрачност в работата на ЦИК.

8. Периодично актуализиране и изчистване от мъртви души.

9. Гласуването в чужбина да се прецизира по посока на осигуряване на повече възможности за гласуване на всеки български гражданин извън границите на страната.

10. Законите механизми за гарантиране на сигурност при отпечатването, съхранението и разпространението на изборните книжа и бюлетини трябва да се укрепят (вкл. като се ангажира печатницата на БНБ).

11. Изцяло да се прецизират законовите механизми относно споровете и жалбите във връзка с изборния процес.

12. Изрично да се утвърди недопустимостта в предизборната агитация на използването на враждебна и унижаваща достойнството и добрите нрави реч, както и междуетническо противопоставяне и стигматизиране на общности и групи, включително по етнически признак.

13. Методиката за определяне на резултатите от гласуването да бъде изрично и подробно отразена в кодекса.

14. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

а) не повече от 2 мандата за депутат, за да се осъществява естествено обновяване на народните представители;

б) намаляване броя на народните представители до 120-140.

15. Промени, свързани с изменение на Закона за политическите партии:

Драстично намаляване на субсидиите за партиите, по съпоставим с други европейски страни начин – с не повече от 50 евроцента на глас.

16. Предложения от организационен характер:

а) да се формира към Временната комисия за изработване на Изборен кодекс експертно-консултативен обществен съвет, включващ граждани и граждански организации с възможно участие на омбудсмана и бивши конституционни съдии;

б) да се обяви по медиите и чрез страницата на Народното събрание срок за първоначално набиране на мнения и предложения от граждани, граждански организации и движения;

в) да се осигури текуща видимост на постъпващите предложения;

г) работата по техническото изготвяне на проекта за Изборен кодекс да протича в експертно-консултативния обществен съвет с работни срещи по установен график, при осигуряване на пълна прозрачност на дебатите и резултатите;

д) изготвеният в експертно-консултативен порядък проект на кодекс, преди внасянето му за първо гласуване, да се подложи на широко обществено обсъждане в разумен срок, така че да се осигури възможност за надеждна обратна връзка и предложения от граждани, граждански организации и различните обществени групи;

е) постъпващите по време на общественото обсъждане становища и предложения да бъдат видими на интернет страницата на Народното събрание.

ж) след приключване на общественото обсъждане да се публикува обобщена информация за приетите и отхвърлените предложения, както и мотивите за неприетите. Постъпилите предложения от общественото

обсъждане да се обсъдят в експертно-консултативния обществен съвет към Временната комисия и текстът на законопроекта да се подготви за разглеждане на първо гласуване. След първото гласуване на кодекса в пленарна зала да се публикува информация за изказванията и предложенията от народните представители.

III „Другата България” и Коалиция на протеста

1. Промени в изборните правила:

- а) смесена изборна система; въвеждане на мажоритарен принцип в изборите;
- б) машинно гласуване;
- в) промяна в пасивното изборително право при избори за народни представители, президент и вицепрезидент на републиката, общински съветници и кметове;
- г) изборителни списъци - активна регистрация за гласуване;
- д) самостоятелен изборен район в чужбина;
- е) максимален брой секции в чужбина; разкриване на изборителни секции единствено и само в българските мисии в чужбина и осигуряване на електронно гласуване и алтернативни методи за гласуване – по пощата;
- ж) отмяна на партийните квоти в ЦИК, РИК, ОИК, СИК;
- з) камери във всички изборителни секции;
- и) преброяване на гласовете - публичен сайт, свързан с всички машини в изборителните секции и виртуалната урна от он лайн гласуването, отразяващ в реално време броя на гласувалите от всички изборителни секции;
- к) определяне резултатите от гласуването - отчитането на изборните резултати да се извърши в рамките на 24 часа от приключване на изборния ден.

2. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

- а) промяна на чл. 65, ал. 1 от Конституцията, за да може българската емиграция да участва активно в политическия живот;
- б) промяна в чл. 150 – граждански квоти да могат да сезират Конституционния съд;
- в) отзоваване на народните представители;
- г) отмяна на глава девета – Велико народно събрание и прехвърляне на правомощията му на обикновено Народно събрание.

3. Промени в Наказателния кодекс

Увеличаване наказателната отговорност за купуване и продаване на гласове

Сдружение за Честни избори и Гражданско управление

1. *Промени в изборните правила:*

- а) регистриране на всички избиратели и издаване на избирателен картон-книжка-свидетелство за това, включително и по електронен път; нерегистрирани граждани нямат право да гласуват;
- б) намаляване на прага за влизане в Народното събрание на 2%;
- в) електронно гласуване;
- г) българите в чужбина да гласуват за президент и Народно събрание, но не и на местни избори;
- д) назначаване на постоянни изборни комисии, състоящи се от непартийни квоти.

2. *Промени, свързани с изменение на Конституцията:*

- а) не повече от 2 мандата за депутат, за да се осъществява естествено обновяване на народните представители;
- б) задължително гласуване.

3. *Промени, свързани с изменение на Закона за политическите партии:*

Отпадане на финансирането на партиите за всеки подаден глас. Най-много това да е символично - по 1 лев за глас.

Национално движение „Свобода”

1. *Промени, свързани с изменение на Конституцията:*

Броят на народните представители да бъде намален на 120.

2. *Промени, свързани с изменение на Закона за политическите партии:*

Драстично намаляване или отпадане на субсидиите за партиите и коалициите.

СНЦ "Активни българи в гражданска държава"

1. *Промени в изборните правила:*

а) издигането на кандидатите за народни представители само от национални инициативни комитети (НИК). Те са организации на граждани, партии или коалиции. НИК се регистрират в ЦИК и съществуват до прключване на изборите;

б) Министерският съвет регламентира минимално необходима сума, еднаква за всеки един регистриран кандидат, която държавата осигурява. На най-рейтинговите централни и местни, електронни и печатни медии държавата плаща лимитирано време, което се полага на всеки кандидат;

в) въвежда се еднакъв административен подход и контрол при разпределението на местата и техническите параметри на нагледната агитация; налага се пълна законова забрана за използването на

държавните възможности, от страна на всички длъжностни лица, които се кандидатираат; определят се справедливи условия за ползване на държавно имущество; за всяко доказано нарушение се налага персонална глоба на длъжностното лице, което е нарушило забраната в размер над 500 лв.;

г) прозрачност и обществен контрол по време на целия изборен процес, чрез гарантирана публичност чрез граждански и медиен контрол, както при броенето на бюлетините, така и в целия изборен процес; законово регламентирано равноправно участие с квота от 50% на гражданските организации в ЦИК и в целия контрол на изборния процес.

2. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

а) отзоваване на народните представители;

б) въвеждане на задължително гласуване;

3. Промени, свързани с изменение на Закона за политическите партии:

Премахване на държавното субсидиране на партиите. Всички партии да се издържат само от членския си внос, така както го правят извънпарламентарните партии, получили подкрепа под 1% на парламентарните избори. Освободените средства да се насочат към осигуряване от държавата на равнопоставено участие чрез точно регламентирано и еднакво за всички кандидати медийно представяне и предизборна агитация.

Сдружение „Гражданска инициатива за свободни и демократични избори”

1. Да се промени изискването за брой подписи за издигане на независим кандидат за народен представител от инициативен комитет от 3% на 1 %.

2. Преференциално гласуване.

3. Постоянно действаща изборна администрация.

4. Методиката за определяне на изборния резултат да бъде част от Изборния кодекс.

5. Ясни правила за определяне на преброител.

6. Дефиниция на недействителен глас, когато бюлетината не е по установения образец.

7. Избирателните секции да не са с повече от 1000 души.

8. Да отпадне ограничението, че една неправителствена организация може има толкова наблюдатели, колкото са избирателните секции в страната.

9. Обучението на членовете на изборителните комисии да се прави в ЦИК с граждански структури, с неправителствени организации, които работят в тази сфера и знаят и могат да направят съответното обучение.

10. Да отпадне забраната неправителствени организации да извършват социологически проучвания в изборния ден.

Временни обществени съвети на българите в чужбина

1. Промени в изборните правила:

1. Утвърждаване на активно изборително право за българите в чужбина.

2. Облекчена процедура по откриване на изборителни секции. Секция да се открива автоматично без минимален брой заявления в местата където са гласували 100 души на предходни избори. Облекчено откриване на втора и следващи секции в градове, в които на предходни избори са гласували над 500 души.

3. Откриване на секции за всички населени места при 40 изборители, заявили желание за това.

4. Процедурата по подаване на заявления за гласуване извън страната да бъде изчистена от ненужните административни и технически спънки.

5. Изборителите подали заявления за гласуване извън страната да не се включват в забранителния списък, лишаващ ги от право да гласуват, ако междуременно се завърнат в страната.

6. Организацията на изборите извън дипломатическите и консулски представителства да се осъществява в тясно сътрудничество с българските дружества и неправителствени организации по места. Те съдействат както за набирането на заявления за откриване на изборителни секции в дадено населено място, така и осигуряват, напълно безплатно, логистична подкрепа по организацията на изборите - връзка с местната администрация, наемане на зала, осигуряване на задължителната за някои държави застраховка гражданска отговорност, изборна техника (урна, тъмна стаичка, скенер, мобилен интернет...) и т.н.

7. Постоянни изборителни списъци на живеещите в чужбина, по държави, въз основа на данните в ГРАО, с деклариран настоящ адрес извън страната, броят секции по държави да е пропорционален на броя български граждани, декларирали настоящ адрес в съответната държава. Броят на изборителните секции по държави да е най-малко пропорционален на броя български граждани, декларирали настоящ адрес в съответната държава.

8. Изборителните списъци в страната също да са по настоящ адрес.

9. Обособяване на изборен район в чужбина, в който да могат да се регистрират кандидатски листи и независими кандидати с три подрайона – Европа, Америка и Океания, Азия и Африка.

10. Въвеждане на интернет гласуване.

11. Обжалване на всички актове на ЦИК от широк кръг субекти вкл. и отделния избирател. Стенографските протоколи от заседанията на ЦИК да се публикуват на интернет страницата на комисията не по-късно от три дни след провеждане на заседанието. Да се поддържа видео - архив на заседанията на ЦИК.

12. Окрупняване на избирателните райони в страната, така че цената на един депутатски мандат да е приблизително еднаква за всички избирателни райони.

13. Подкрепяме преференциалния вот с нисък праг, но само при положение, че тежестта на един мандат е приблизително еднаква в различните райони - прерайониране.

14. Изборната методика за изчисляване и разпределяне на депутатските мандати да бъде подробно разписана в Изборния кодекс.

15. Централната избирателна комисия да е постоянно действащ орган, чиито членовете нямат друга професионална дейност по време на мандата им с изкл. на дейностите, които са разрешени за народните представители; изискване най-малко 1/5 от състава да не са юристи. Към комисията да се сформира Обществен съвет от представители на регистрираните за наблюдатели неправителствени организации. В работата на комисията да участват със съвещателен глас представители на всички регистрирани за дадения избор партии. Публикуване на стенограмите от заседанията на ЦИК в разумен срок (3 дена в период на избори), без редактиране и премахване на пасажии, незабавно публикуване на видео-записите (архив) от заседанията, на начина на гласуване на всеки член на ЦИК, отсъствията.

16. Броят на подкрепящите регистрацията на дадена партия да бъде намален от 7000 на 2500, като подкрепата се декларира директно от избирателя на специално създадена за целта страница на интернет сайта на Централната избирателна комисия. Коалиции от партии да се регистрират също с 2500 избиратели като се върне стария режим на регистрацията действал преди приемането на Изборния кодекс -коалициите да се регистрират директно като такива, а не да се налага всички желаещи да сформират коалиция партии да се регистрират първоначално всяка поотделно. Независими кандидати да се регистрират при подкрепа от 700 избиратели чрез онлайн формуляр и проверка на автентичността на избирателите заявили подкрепа.

II. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

Отпадане на конституционната забрана граждани с друго освен българско гражданство да бъдат избирани за народни представители.

Национален координационен съвет „Време”

Въвеждане на мажоритарна изборна система.

Сдружение на българските футболни привърженици

1. Промени в изборните правила:

- а) въвеждане на предварителна регистрация;
- б) гласуване само на територията на страната.

2. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

Въвеждане на задължително гласуване.

3. Промени, свързани с изменение на Закона за политическите партии:

Отпадане на субсидията на партиите или редуциране в пъти до около 50 евроцента на глас.

Европейско общество – защита на човешките права в България

1. Пререгистрация на избирателите с двупосочна връзка. Не само избирателят да знае къде може да гласува, но да знае и кои други избиратели са регистрирани на неговия адрес.

2. Разяснителната кампания да бъде част от кодекса.

3. Безплатен достъп до медиите

4. Задължителни преференции при гласуване.

Гражданско движение „Орлов мост за промяна”

Промени в изборните правила:

1. Пълна равнопоставеност на всички субекти, които участват в изборите, независимо дали са малки или големи партии, инициативни комитети или отделни граждани, които издигат кандидатура. Преразглеждане на ограниченията за участие на гражданите в изборите, а именно една политическа партия с депозит от 10 хил. лв., може да издигне 240 депутата във всички изборни райони, а един инициативен комитет, ако иска да издигне 240 депутата, трябва да плати 240 пъти по 10 хил. лв. Един гражданин да не може да участва само в своя изборен район и само в един инициативен комитет.

2. Въвеждане на правила, които да облекчат гласуването на българските граждани в чужбина. Достатъчно избирателни секции, за да могат всички, които искат да гласуват.

3. Въвеждане на електронно гласуване.

Промени, свързани с изменение на Конституцията:

Отзоваване на народните представители.

Движение на протестиращите „Освобождение“

1. Промени в изборните правила:

а) отмяна на партийните квоти в ЦИК, РИК, ОИК, СИК;

б) съответни промени в Закона за телевизията и радиото;

в) криминализиране изготвянето на фалшиви списъци на избирателите;

г) ясна методика за определяне на мандатите след изчистване на списъците;

д) забрана повече от три семейства да могат да се регистрират на един адрес;

е) кандидатите за народни представители, когато си подават документите, да се проверяват дали се водят на отчет.

2. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

а) отзоваване на народните представители;

б) изменение в чл. 65, ал. 1 с цел даване възможност на гражданите да участват в политическия живот на България;

в) изменение в чл. 150 – създаване на гражданска квота за сезиране на Конституционния съд;

г) отмяна на глава девета, заличаване на Великото Народно събрание.

Фондация „Обща кауза“

1. Въвеждане на задължително преференциално гласуване с нисък праг не повече от 5%, по който да се провеждат изборите, както за народни представители, така и за общински съветници.

2. Прочистване на избирателните списъци от „мъртвите души“ и привеждането им в съответствие с действителния брой гласоподавателл

3. Създаване на постоянно действаща независима професионална изборна администрация избирана от Народното събрание след открито публично изслушване на номинираните.

4. Забрана за кандидатиране на едно лице в повече от един изборен район.

5. Въвеждане на машинно гласуване.

III „Зелените”

1. Пропорционална изборителна система с преференции без праг за всички избори.

2. Премахване или значително намаляване на финансовия ценз за участие в изборите.

3. Броят на подписи, необходими за регистрацията за участие в избори за Народно събрание и Европейски парламент, да е равен на броя, необходим за съдебната регистрацията на политическа партия по Закона за политическите партии, а именно 2500 души.

4. Въвеждане на електронно гласуване онлайн от производна точка-терминал, включително и от собствен домашен компютър, както и апаратно гласуване от терминал в изборна секция.

5. Създаване на равнопоставени условия за участие на партиите и коалициите в обществените медии по време на предизборните кампании за участие в медиите, които получават обществено финансиране. Във всички медии, извън обществените, да се позволят единствено дебати по предварително определена тема.

6. Да се премахне заплащането от партиите по време на предизборните кампании.

7. Регистрацията в чужбина на секция при повече от 50 регистрирани изборители в даден регион, като регистрацията може да се извършва и онлайн.

8. Назначаване на постоянна и независима изборна администрация и въвеждане на постоянни изборни книжа.

9. Прозрачни процедури за работа на изборната администрация и опростена процедура за обжалване на решенията и резултатите от изборния ден.

10. Прерайониране с цел постигане на равна тежест на гласовете на всички изборители за един мандат.

11. Премахване на ограниченията за участие в избори за формални административни нарушения.

12. Въвеждане на динамична регистрацията на изборителите, при която след предварително зададен срок всеки желаещ да участва в изборите се регистрира; възможност за допълнителна регистрацията в извънредни ситуации.

Фейсбук група „Нов Изборен кодекс за ново бъдеще на България”

1. Намаляване на броя на подписите за регистрацията на независим кандидат и на депозита.

2. Въвеждане на фабрично номерирани бюлетини със серийни номера и полиграфическа защита. Отпечатване от държавна печатница.
3. Методиката за определяне на изборния резултат да бъде част от Изборния кодекс.
4. Преференциални листи със задължителни преференции без праг.
5. Прерайониране с цел постигане на равна тежест на гласовете на всички избиратели за един мандат.

Национален съвет за интеграция на хората с увреждания

Да бъдат разработени нови правила и да бъдат доразвити тези, които съществуват в момента, за да се улесни достъпа до изборите на хората с увреждания.

Съюз на пенсионерите

1. Да отпаднат подписките, тъй като в тях се съдържат лични данни, което противоречи на Закона за защита на личните данни.
2. Партиите, които не получават държавна субидия да не внасят депозит за участие в изборите.

III „Глас народен”

1. Намаляване броя на подписите за регистрация на партия – от 7000 на 2000.
2. Всички партии да имат равно безплатно ефирно време.
3. Забрана за излъчване на платени репортажи по време на предизборната кампания.
4. Въвеждане на мажоритарен елемент – избирателите сами да подреждат листите.
5. Забрана на платените застъпници и замяна с доброволни представители.
6. Достатъчно избирателни секции в чужбина, за да могат всички, които искат да гласуват.
7. Засилване на наказателните мерки за купуване и продаване на гласове.
8. Видеонаблюдение при броенето на бюлетините в секциите.
9. Бюлетините да бъдат отпечатвани от държавна институция.
10. Въвеждане на електронно гласуване.

Национално обединение за граждански контрол върху институциите

1. Неразделна част от Изборния кодекс да бъде Етичен кодекс за представителство, който да включва и условията за реализиране на избори.
2. Лица без средно образование да нямат право да гласуват.
3. Централната избирателна комисия да бъде заменена от обществен съвет.
4. Да бъде изработен Закон за реализиране на граждански контрол.

Съюз на българските избиратели

Промени в изборните правила:

1. Съставът на Централната избирателна комисия се определя чрез конкурс по професионални критерии от президента на републиката със съдействието и под контрола на Съюза на българските избиратели. Не се допускат квоти или привилегии. Назначаването на ЦИК се извършва с указ на президента.
2. Съставът на районните избирателни комисии и избирателните секции по места се определят на общи събрания на общинските, градските и селски клубове на избирателите и се назначават със заповед на областните управители, след което се представят в ЦИК.
3. Дейността на ЦИК, РИК и избирателните секции се осъществява в съответствие с приет от Народното събрание закон за избиране на народно представителство и се контролира от провозащитната организация на избирателите.
4. Законът за избиране на народното представителство се разработва въз основа на приети от избирателите основни принципи и правила на избора, подлага се на широко гражданско обсъждане чрез клубовете на избирателите и се приема от Народното събрание.
5. Съществуващите многомандатни изборни райони се разделят на едномандатни изборни райони според броя на избирателите и полагащите се мандати, за да се осъществи реално народно представителство на конкретен брой избиратели от конкретен район. Всеки политически субект има право да издигне в едномандатния изборен район само една своя кандидатура.
6. Избор на личности и обществена номинация отдолу.
7. Гласуването е право, задължение и отговорност.
8. Български гражданин, който по свое желание не е упражнил правото си на глас се санкционира.

9. Гражданите с двойно гражданство, които не живеят постоянно в страната и не са регистрирали пребиваване в страната най-малко три месеца годишно и не плащат данъци на българската държава, нямат право на глас.

10. За валидни се смятат избори, в които участвуват най-малко 2/3 от общия брой на избирателите в страната.

11. Не се позволява прехвърляне на гласове от един политически субект в полза на друг или от един изборен район към друг изборен район.

12. Прозрачност, публичност и строг контрол на финансирането.

13. Държавата осигурява финансиране за подготовка и провеждане на изборите. Номинирането, подготовката и провеждането на предизборната кампания се финансира от участващите политически субекти в рамките на утвърден от държавата лимит. Произходът на паричните средства предварително и публично се декларира. Всички разходи за предизборната дейност на политическите субекти публично се отчитат и подлежат на ревизия от компетентните държавни и обществени органи. Държавните медии осигуряват равнопоставена и безплатна публична изява на всички политически субекти. Предизборните агитационните материали се изработват и се публикуват по едномандатни изборни райони на специално за целта подготвени от общинските власти агитационни пунктове. Финансирането на предизборната кампания се регламентира със закон.

14. Всеки народен представител подписва нотариално заверен обществен договор за представителство, отчет на дейността, снемане на доверието и отзоваване. Когато народен представител не изпълнява задълженията си, произтичащи от обществения договор или предизборната му програма и допренесе за нанасяне на морални и материални щети на държавата и нейните граждани, носи наказателна отговорност за измама в особено големи размери.

Промени, свързани с изменение на Конституцията:

Пълномощията на народен представител се прекратяват предсрочно по искане на 2/3 от избирателите, които той представлява в Народното събрание.

Европейско общество за защита на човешките права – България (ADHR-BG)

1. Въвеждане на алтернативни форми на гласуване, като начало за хората с увреждания и живеещите в чужбина.

2. За преодоляване на платения вот въвеждане на паралелни мерки,

като инкриминиране само на купуването на гласове, като организаторите на списъци и гласоподаватели се третират като купувачи на гласове, по смисъла на закона; възможност за смяна на секцията и населеното място на СИК; широка информационна кампания за възможностите за вот различен от договорения не само по време на подготовката на изборите; в месеца преди изборите провеждане на разяснителна кампания от НПО в регионите с корпоративен и манипулиран вот.

3. Разписани в ИК всички формули и процедури за превръщането на гласовете в резултати. Редовно преразглеждане на очертаванията на изборните райони, с максимум 10% разлика между най-големия и най-малкия, въз основа на прозрачни и обосновани критерии, без дискриминационен или изкривен поглед, с оглед равна тежест на всеки вот. Пропорционална система със задължителни преференции за брой кандидати равен на половината листа. Възможност за гласуване с бяла бюлетина, върху която да се изписват имената на кандидати от различни листи. Въвеждане на правилото „ясно изразен вот”, без оглед на знака за отбелязване. Въвеждане на МИР „чужбина”. Опростяване на процедурите за разкриване на избирателни секции зад граница. Въвеждане на алтернативни начини на гласуване: машинно – секциите и дистанционно - по интернет и по поща. Третиране на отпечатаните бюлетини и на секционните протоколи като ценни книжа, електронно изпращане на сканирани протоколи, с моментален публичен достъп до тях.

4. Тристепенна професионална изборна администрация, избрана след изслушване, с различни компетенции на всяко ниво. Постоянно действаща ЦИК със състав 7-11 члена. Обжалване на всички решения, включително и съдебен. Възможност на гражданите да обжалват решенията на изборните комисии.

5. Всички правни изключения и/ или ограничения върху избирателно право да са „разумни”. След анализ на от 5 до 10 избирателни списъка за всеки от МИР, да се приеме методика за комбинация на пасивна и активна регистрация. Изработване на изборен регистър с възможност за динамични списъци според типа избори. Таван на броя на избирателите за една секция, в съответствие с капацитета, определен от вида гласуване и времето.

6. Възможност за политически движения да регистрират листи без да основават партия. Равнопоставеност на независимите кандидати и кандидатите от листите, възможност за участие само в една листа. Списъците в подкрепа на регистрациите на партии и кандидати да са с обем до 1% от избирателите за съответния район. Сумите за регистрация да съответстват на времето за административна проверка на документите

и да са формирани като процент от минималната работна заплата, например 50 - 70%. Въвеждане на изисквания за географско разпределение на кандидатите, особено от по-слабо представените райони.

7. Равнопоставеност на кандидатите и на политическите партии при упражняване на свободата на изразяване, събиране и сдружаване, както и на представяне на програми и насоки за развитие пред избирателите, в една открита и оспорвана кампания. Ясно дефиниране на понятието „предизборна кампания”, за да може точно да се определи нейното начало. Ясен регламент за финансиране на кампанията, включително лимити за разходи, които да се прилагат и изпълняват по последователен, безпристрастен и ефективен начин, с намаляване на недеklarираните дарения от физически и юридически лица до размера на минималната работна заплата. Публичност на направените в рамките на предизборната кампания разходи. Предотвратяване на участието на държавни служители в кампания в официалното им качество. Спазване на кодекса на поведение и публичност на подписалите го партии и кандидати. Възможност за водене на кампания и сесии за информираност на език различен от български при осигурен превод на български. Норми за обозначаване на платените агитационни клипове и репортажи в електронните медии и на материалите в печатните медии. Мониторинг на провежданата предизборна кампания в интернет.

8. Публичен регистър на собствеността на медиите. Регламентиране на безплатен и равен достъп на кандидати от различните партии до публични дебати, по предварително договорен с партиите и независимите листи и кандидати теми и график;

9. Създаване на публичен онлайн регистър за всички сигнали, жалби и оспорвани решения. Създаване на възможност за оспорване на решенията на изборната администрация и по съдебен ред.

10. Гарантиране на всички граждани еднакви политически права на избиратели или кандидати. Специално внимание при лицата с увреждания- кандидати, за които да се въведе алтернативен начин на събиране на гласове при издигане на кандидатурата.

11. Прозрачна процедура за отпускане на минимални средства за логистика на организации на гражданското общество за реален достъп за да наблюдават всички аспекти на изборния процес.

12. Гарантиране на процедурите по гласуването и преброяването на гласовете, установени в закона, с ясни предпазни мерки срещу компрометиране на процеса.

Асоциация „Прозрачност без граници”

Промени в изборните правила:

1. Съставяне и поддържане на точни и коректни избирателни списъци и изчистването им от така наречените „мъртви души”. Въвеждане на активна регистрация.

2. Облекчаване на изискванията за регистрация на кандидатите в изборния процес. Намаляване на изискванията за минимален брой на граждани, изразили подкрепа в подписка за определен кандидат, като за национални избори техният брой следва да бъде не повече или равен на броя на членовете, необходими за регистриране на политическа партия. Равни условия за независимите кандидати и партиите във връзка с депозита за участие в изборите, по-конкретно – при връщането на внесен депозит.

3. Осигуряване на широк безплатен достъп на кандидатите до участие в различни формати на обществените медии (БНТ, БНР, в това число и до техните регионални канали и програми). Този достъп да е организиран по начин, по който обществените медии да могат да представят всички реални претенденти за участие, а не само парламентарно представените. Обособяване на платените агитационни материали от другите информационни и коментарно-аналитични предавания, както и разграничение между редакционната политика на медиите и платените изяви на участниците.

4. Централната избирателна комисия да предлага на Министерския съвет план-сметката за изборите. Увеличаване на броя на служителите в експертното звено към ЦИК. Конкретизиране на правомощията по контрол над процеса на техническо изработване и отпечатване на изборните книжа (бюлетини, протоколи, печати и т.н.) включително с функции по административно наказване. Изрично регламентиране на изискване за деклариране на конфликт на интереси на експертите и членовете на ЦИК и ограничение да извършват друга дейност, съответстващо на ограничението за народни представители.

5. Моделът на регионалните преброителни центрове да се прилага за всички видове избори в малки общини с население до 20 000 избиратели.

6. Изработване на правила за провеждането на предсрочни избори.

7. Методиката за определяне на изборния резултат да бъде част от Изборния кодекс.

8. Въвеждане на преференциално гласуване с нисък праг до 5%.

9. Прецизиране на статута на наблюдателите.

10. Прецизиране на понятието за агитация, което да отразява основните компоненти на тази дейност - агитация в подкрепа и агитация против регистрираните участници.

Промени, свързани с изменение на Закона за политическите партии:

1. Достъп на извънпарламентарни партии до държавна субсидия. Предложенията за повишаване на процентната бариера, над която се предоставя държавна субсидия (от 1% на 2%, 3% или 4%) са в противоречие с водещи демократични принципи, които гарантират политически плурализъм. Практическото прилагане на тези предложения ще доведе практическо „закриване” на малки политически партии и до възпрепятстване на политически алтернативни проекти.

2. Намаляване на размера на държавната субсидия поне с 50% и/или да бъдат въведени допълнителни изисквания за обвързването на размера с размера на даренията, които партията е получила.

3. Средствата от държавната субсидия да бъдат използвани единствено за политическа дейност (поддържане работата на партийните структури, изготвяне и разпространение на агитационни материали, публикации с идейно-политически характер, агитация и политическа реклама във връзка с предизборните кампании), а не за дарения и други неспецифични дейности.

4. Субсидията се предоставя на партията, която е получила своето представителство в парламента, и тя не трябва „да следва” народния представител.

Зелената партия

1. Страната да се раздели на 120 мажоритарни изборни райони. Гласува се само мажоритарно (за личност, а не за листа), като се избират 120 депутата. Останалите 120 депутатски места се определят въз основа на получените гласове на неспечелилите мандат в тези 120 района. Тези гласове /без гласовете за вече избраните по мажоритарния принцип кандидати/ се сумират за цялата страна и пропорционално на получените резултати се разпределят мандатите между самите партии и коалиции за останалите 120 места. Поддръждането на самите кандидати в националната партийна листа става пак според резултатите им в избирателните окръзи, т.е. ще зависи от вота на избирателите, а не от субективното мнение на партийното ръководство.

2. Да се отмени изискването за депозит за участие в изборите. Ако има депозит да се възстановява на партии не участвали в изборите.

3. Относно проверката от ГРАО - не може да бъде отказвана справка и запознаване с резултатите от проверката на представител на политическата партия, за която се отнасят, с позоваване на защита на личните данни при положение, че тези лични данни са предоставени на ГД "ГРАО" именно от това лице. Данните за резултатите от проверката да се съхраняват от ГД "ГРАО" в срок от 6 месеца след приключване на изборите.

4. Да се забрани използването на държавната субсидия за предизборна агитация.

5. Предизборната агитация да се провежда само в националните медии, само в помещения, които са общинска и държавна собственост, при безплатен и равен достъп на всички партии.

6. Да се изключи чл. 157 от административнонаказателната разпоредба на чл. 289 от ИК.

Предложения от граждани:

Божидар Божанов

Отпадане на бариерата от четири на сто. Бариерата за влизане да бъде равна на едно депутатско място - т.е. $100/240 = 0.42\%$. По този начин малки партии ще могат да представляват своите избиратели.

А. Тошков

1. Промени в изборните правила:

а) изборите се провеждат в работен ден на територията на страната; не се гласува в чужбина;

б) да могат да гласуват само български граждани, които са пребивавали в страната за срока на предизборната кампания;

в) гласува се с валидна лична карта;

г) в листите на последно място да има избор – никой от предложените кандидати;

д) местата за гласуване да са оборудвани с компютри; премахват се бюлетините; възможност за гласуване и по интернет;

е) депозитът за независим кандидат, партия и коалиция е 1 към 3 към броя партии, влизащи в коалиция по 3. Независим кандидат - 1 000, партия – 3 000, коалиция – 12 000;

ж) при негласуване санкции.

2. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

а) въвеждане на образователен ценз – завършен 7 клас;

б) въвеждане на възрастови ограничения- от 18 до 78 години.

Александър Агов

1. Промени в изборните правила:

Въвеждане на уседналост от 5 години както за активното, така и за пасивното избирателно право по отношение на българските граждани при всички видове избори.

2. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

- а) да се отменят чл. 69, чл. 70, чл. 103 и чл. 132;
- б) навсякъде се заличава „вицепрезидент” и се отменя чл. 104;
- в) отмяна на чл. 129, ал. 2, изречение второ и трето и ал. 3, изречение първо;
- г) отмяна на глава осма;
- д) член 150, ал. 1 се допълва след „главния прокурор” с „и гражданска инициатива от подписите на най-малко 1000 души.”; преди „главния прокурор” се премахва „и” и се слага запетая;
- е) всичките 25 членове на ВСС се избират от органите на съдебната власт, Камарата на частните съдебни изпълнители, Асоциацията на държавните съдебни изпълнители, Камарата на нотариусите и адвокатските колегии.

Стоил Стоилов

Промени в изборните правила:

1. Промяна на изборната система. Въвеждане на смесена избирателна система 50 на 50%. Въвеждане на преференциално гласуване с не по-малко от три задължителни преференции без минимален праг за пропорционалните 50% и гласуване в два тура за мажоритарните 50%. При запазване на пропорционалната система да се въведе преференциално гласуване със задължителни преференции.

2. Преформатиране на многомандатните изборни райони и изравняването им по брой население с максимална разлика от 10%. Броят преференции да е не по-малко от 30% от броя на мандатите за съответния МИР, ако се запази пропорционалната изборна система в относително еднакви МИР.

3. Методиката за определяне на резултатите да бъде част от Изборния кодекс и отваряне на сорс кода.

4. Разпускане на ЦИК и формиране на нова ЦИК на принципа на номинации по модела на Конституционния съд и върховните съдилища и след публично изслушване.

5. Отмяна на принципите за партийно номиниране на изборната администрация на всички нива – РИК, СИК, ОИК. Професионален подбор на всички членове на изборната администрация.

6. Създаване на изборен район „Чужбина“ с предварително фиксиран брой мандати или с пропорционално определяне на мандатите в зависимост от националната квота. Да се обсъди въвеждането на ограничения за правото на гласуване по срок на пребиваване в страни, които са извън Европейския съюз, с изключение на българските граждани, които са там по договор с държавата. Отварянето на избирателни секции да зависи от броя избиратели, а не от формални критерии като „населено място“. Да се създаде законова възможност за наемане на имоти, в които да се организира гласуването, за да е възможно разкриването на повече от една избирателна секция при необходимост.

7. Улесняване на участието на нововъзникнали политически субекти.

8. Въвеждане на активна регистрация и изработване на изборен регистър. За основа могат да служат списъците на гласувалите български граждани от последните два или от последните три национални избори и това да стане проектоизборен регистър. Избирателите да имат възможност по различни технологии да се дописват или отписват от този проектоизборен регистър, като определено време преди изборите той да бъде финализиран и отпечатан като изборен регистър.

9. Въвеждане на фабрично номерирани бюлетини със серийни номера (пълни и частични) и полиграфическа защита. Разпределение на бюлетините по номера и въвеждане на материално отговорност на СИК за липсващи бюлетини след изборния ден. Ако се прецени бюлетините да се печатат в чужбина.

10. Независими наблюдатели на всички етапи от производството, транспортирането, разпределението и използването на изборните книжа.

11. Въвеждане на наказателна отговорност за производство, подправяне, притежаване, превозване, съхраняване и всякакви други действия с бюлетини, печати на СИК и др. изборни книжа без надлежно разрешение. Въвеждане на сериозна наказателна отговорност за изнасяне на бюлетини и печати на СИК извън изборното помещение.

12. Допускане на гласуване и с други знаци, а не само с „X“, ако изборът е недвусмислен.

13. Регионални преброителни центрове.

14. Създаване на възможност за разместване на членовете на РИК между различните МИР в предизборния период и разместване на членове или цели СИК в изборния ден.

15. Намаляване на членовете на СИК.

16. Да се обмисли възможността да се намалят избирателите в една секция до 600 и да се съкрати продължителността на изборния ден до 17:00 часа.

17. Да се увеличи два или три пъти възнаграждението на членовете на СИК.

18. Значително намаляване на границата за дарения от физически лица и обвързването ѝ с минималната заплата като горната граница е 50% от минималната работна заплата.

19. Въвеждане на вътрешен и външен периметър на изборните секции.

20. Да се премахне фигурата на партийния пълномощник. Да се приложи принципът в една секция да има само едно партийно-упълномощено лице.

21. Да се гарантира законово достъпът на независимите наблюдатели до вкарването на данните в изчислителните центрове.

22. Да се въведе изискване някои изборни книжа, печатите на урната, печатите на чувалите и други да се подписват от партийните застъпници.

23. Да се обмисли възможността за постепенна замяна на кристално прозрачните урни с полупрозрачни, за да се избегне разкриването на тайната на вота.

Промени, свързани с изменение на Закона за политическите партии:

Да се ограничи партийната субсидия на един спечелен глас и да се постави горна граница, независимо от броя спечелени гласове. Да се обособи фонд за подпомагане на предизборната кампания на нововъзникнали политически субекти след тяхната регистрация в ЦИК.

Георги Митев

1. Промени в изборните правила:

а) за участие в избори да не се изискват парични средства;
б) намаляване на срока за регистрация за участие в избори;
в) деветдесет на сто от народните представители да се избират мажоритарно;

г) прагът за влизане в Народното събрание да се намали на 3, 2 или 1 на сто;

д) да се въведе електронно гласуване;

е) да се създадат условия за гласуване чрез референдуми.

2. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

а) да се отмени чл. 12, които забранява сдружения да извършват политическа дейност;

б) изменение на чл. 129, 130 и 147- да се премахнат квотите, съдии, прокурори и следователи да се избират след широка дискусия;

в) отмяна на депутатския имунитет.

3. Промени, свързани с изменение на Закона за политическите партии:

а) броят на подписите за регистриране на партия да се намали на 1000 и регистрирането да се извършва не по- късно от 7 дни;

б) да се отмени чл. 3, като граждански организации да участват самостоятелно, а не само чрез партия;

в) да се намали субсидията за партии и коалиции.

Владимир Брезоев

1. Отпадане на бариерата от четири на сто за влизане в Народното събрание.

2. Да се осигурят равни права при издигането, регистрацията и участието в изборите на всички политически субекти – независими кандидати, граждански организации и партии. Равни права, осигурени от държава.

3. Медийна равнопоставеност на всички кандидати.

4. Времето и средствата, които държавата осигурява на всеки редовно регистриран кандидат, да са равни и никой да не може да използва повече средства.

5. Еднакъв административен подход и контрол при разглеждането на местата и техническите параметри на нагледната агитация.

6. Пълна забрана за използването на държавно имущество от всички длъжностни лица, които се кандидатираат.

Найден Кирилов

1. Промени в изборните правила:

а) мажоритарен вот;

б) намаляване броя на подписите за регистрация на партия.

2. Промени, свързани с изменение на Закона за политическите партии:

а) преразглеждане на кратките срокове за регистрация и изискването за голяма членска маса;

б) нови правила за субсидията за партии и коалиции.

Тони Алексиев

1. Промени в изборните правила:

- а) да се намали депозита за инициативните комитети;
- б) да се намали срока за регистрация на независимите кандидати.

2. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

- а) не повече от два мандата за депутат, за да се осъществява естествено обновяване на народните представители;
- б) отзоваване на народните представители.

Димитър Димитров

Създаване на регистър на избирателите. При изготвянето му дефиниране на изборен адрес, при съответните модули за всеки един вид избор.

Петър Донев

- 1. Прерайониране с цел постигане на равна тежест на гласовете на всички избиратели за един мандат.
- 2. Забрана за кандидатиране на едно лице в повече от един изборен район.
- 3. Равен старт в медиите на всички участници в изборите.

Николай Димитров

- 1. Съдебен контрол върху актовете на РИК и ЦИК.
- 2. Да се премахне квотния принцип при определяне на членовете на СИК и РИК, като се въведе принцип на случайно избиране – от дирекция ГРАО може да се направи програма, с чиято помощ може да се изтеглят случайни граждани, които да преминават обученията за членове на съответната комисия.
- 3. Интернет гласуване.
- 4. Да се отмени изискването за депозит за независимите кандидати.
- 5. Да се въведе като принцип дарението на средства за участие в изборите. Да се въведе публична отчетност на списъците на дарителите и на размера на дарената сума.
- 6. Мажоритарна изборна система.

Стоян Жилов

Въвеждане на мажоритарна система с пропорционален коректив. Двеста народни представители се избират по класически мажоритарен начин в два тура на избори, като страната се разделя на 200 изборни

района, с приблизително равен брой избиратели. Останалите 40 народни представители се разпределят между партиите и коалициите, спечелили над 4% на първия кръг на изборите, така че съотношението между тях в парламента да е пропорционално (доколкото е възможно) на резултата от първия кръг на изборите. Тези 40 народни представители се взимат от тези кандидати, които са класирани втори в своя изборен район и имат най-висок процент от своите съпартийци от цялата страна класирани втори.

Милена Балчева

1. Промени в изборните правила:

Да се въведат изисквания за народните представители:

- да имат диплома от висше учебно заведение за придобита магистърска степен;

- да владеят поне два чужди езика, единият от които задължително английски;

- да са придобили опит в работа с обществено - политически структури и организации;

- да са известни в обществото с моралните си качества и работоспособност и това е подкрепено с препоръката на съграждани, обществена организация, колеги, партия или друга гражданска общност;

- да са в добро психическо и физическо здраве (здравно свидетелство).

2. Други промени

Да отпаднат политическите кабинети.

Никола Ванцаров

Да се въведе императивния мандат за депутатите от Народното събрание. При този мандат депутатът е представител на конкретна територия, на конкретно население, на конкретни интереси. Тук избирателите могат да дават както абстрактни, така и конкретни указания и искания към депутатите. В случай на неизпълнение избирателите могат предсрочно да отзоват депутатите. При този мандат депутатът дължи отчет на избирателите. Мажоритарна система с императивен мандат е най-доброто решение за България, а изборните райони да са по-малки, позволяващи избиране на един депутат за всеки един от тях.

Ангел Баръмов

Нов държавен модел за България. Да се съчетаят предимствата на двукамарната парламентарна република и на президентската република, както това е направено в Чехия. Там държавният глава се избира от двете

камари на парламента и му е дадено право да предлага за одобрение и да отзовава правителството и висшата администрация на съдебната система. Чрез използваната преференциално-пропорционална система за избор на депутати се постига пропорционално разпределение на мандатите и пренареждане на партийните листи в рамките на многомандатните изборни райони, без обаче за всеки избирателен участък да има определен само един съответен депутат. Абсолютната мажоритарна система, използвана за избор на сенатори дава пряка връзка между сенатора и избирателния район, но липсва възможността за преференциален избор между няколко кандидати на една политическа сила. При избирането на долната камара – Народното Събрание, с едномандатни избирателни участъци и преференциално-пропорционална система се постига пропорционално представяне на политическите сили в национален мащаб и пряка отговорност на всеки депутат пред избирателите. Във всеки изборен район за горната камара – Сената, чрез преференциално-мажоритарна система се съвместява мажоритарното състезание между политическите сили и вътрешнопартийния избор, като се дава възможност на всички симпатизанти на дадена политическа сила да определят нейния претендент за сенатор. За осъществяване на ефективен контрол върху дейността на народните избраници, се предвижда възможност за извънреден избор на депутат или сенатор веднъж годишно, след писмено изразено желание на не по-малко от десет процента от избирателите в избирателния участък или район.

Боян Атанасов, представител на фейсбук групи с над 10 000 участници

Мажоритарен избор. За избирането по мажоритарните територията на страната се разделя на 240 равни едномандатни изборни райони с равен брой жители. Право да посочват кандидат за народен представител имат и най-малко 500 избиратели от съответния изборен район, като съставят писмено предложение, подписано от тях, което съдържа данни за името и единния граждански номер на избирателите. В едномандатните изборни райони партиите регистрират отделни кандидати. Всеки кандидат може да бъде регистриран само в един едномандатен изборен район. Когато партиите образуват предизборна коалиция те излизат с общ кандидат в отделните изборни райони. В този случай те не могат да излизат със самостоятелна кандидатура.

Емилия Савова

1. Промени в изборните правила:

Да се наложи мажоритарния принцип.

2. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

а) броят на депутатите да е 110;

б) до два мандата на народните представители;

в) имунитетът на депутатите да отпадне;

г) депутата избран от едно място да няма право да напуска парламентарната група, а да напусне Народното събрание.

3. Промени, свързани с изменение на Закона за политическите партии:

Да се премахнат субсидиите за партиите.

Никола Косев

Да се гласува не за една, а за няколко възможности. Например с точкова система - първи избор с 3 точки, втори избор с 2 точки, трети избор с 1 точка. По този начин хората например с дясна ориентация биха гласували за няколко десни партии и в никакъв случай за лява партия. Тази схема е много подходяща и при мажоритарен вот. Процедурата да се комбинира с електронно или машинно гласуване.

Огнян Велинов

1. Промени в изборните правила:

1. При регистрацията си в ЦИК всяка партия да внася и програмен документ, в който са декларирани позициите ѝ по всички въпроси, засягащи дейността на депутатите ѝ през мандата.

2. Броят на мандатите за всеки изборен район да се определя не предварително според имащите право на глас по регистрация, а според действителните гласове, получени след изборите.

3. В избори да имат право да участват само партии, регистрирани по съответния ред.

4. Забрана партиите да получават дарения и да събират членски внос, тъй като няма гаранция за произхода на така събраните пари. Партиите се издържат само с държавна субсидия.

5. Синхронизиране на начина на избиране и функциите на съответната властова позиция.

6. Намаляване на броя на заместниците.

7. Въвеждане на възможност за електронно гласуване, като се осигури сигурна защита срещу манипулиране на резултата.

8. Да се предвиди възможност (при желание от страна на избирателя, предварително декларирано), гласувайки електронно, да получи право да си коригира гласа спрямо платени данъци за периода на изтеклия мандат.

9. Намаляване броя на общините.

II. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

1. Възможност партиите да отзовават свои депутати и на тяхно място да застъпват следващите в списъка.

2. Премахване на институцията омбудсман.

Ради Генков

Българските граждани, които имат двойно гражданство и живеят извън Европейския съюз да нямат право да гласуват.

Елена Димова

I. Промени в изборните правила:

Прагът за влизане в парламента да се намали на 3%.

II. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

Задължително гласуване от 18 до 70 или 75 години.

III. Промени, свързани с изменение на Закона за политическите партии:

Намаляване с 50% на паричните субсидии за получени гласове подавани за политическите партии, а прагът за субсидии за извънпарламентарните партии да е 2%.

Мариан Делин

I. Промени в изборните правила:

1. Кандидат депутат се регистрира само в един изборен район.

2. Кандидат депутат за втори или следващ мандат се регистрира само в района на предишния избор, единствено по мажоритарна листа.

3. Не по-малко от 30-40% мажоритарни кандидати във всеки район.

4. Изборна бариера от 5%.

II. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

1. Задължително гласуване.

2. Не повече от 4 последователни мандата.

Боян Тенев

Избирателят да може да отзовава некачествените избранници. Системите, които изпълняват такива функции се наричат системи за автоматично регулиране. Ако избирателят няма положителен избор за дадена позиция от листата той трябва да има възможност да направи своя отрицателен избор от нея. Сумарният вот за дадения кандидат се определя като сума на положителни и отрицателни числа, а не както досега - само на положителни. Същата формула се прилага и за политическите партии

при пропорционалната система. Освен това могат да се сложат и прагове за политическа отговорност. Ако даден кандидат събере примерно 20% отрицателен вот - той излиза от политиката завинаги. Същото важи и за политическите партии, но при тях процентът трябва да е поне 60%. Лидерите на политически партии задължително трябва да участвуват само като мажоритарни кандидати.

Валентон Тодоров

Въвеждане на 30% мажоритарен вот – влизане в парламента на парламентарна група с твърдо число мажоритарни кандидати, като коректив на останалите 70% .

Васил Лазаров

I. Промени в изборните правила:

1. Премахване на 4 % бариера.
2. Даване на възможност на гласоподавателите да пренареждат изборните листи, посочвайки водач на листата и отстраняване на някои от кандидатите в нея.

II. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

Даване на възможност на гласоподавателите да отзовават депутати.

III. Промени, свързани с изменение на Закона за политическите партии:

Премахване или намаляване на държавната субсидия на политическите партии.

Борис Гуринов

I. Промени в изборните правила:

1. Нови избирателни списъци на базата на активно регистриране, чрез собственоръчно писмо с обратна разписка или с електронен подпис в нарочен сайт или собственоръчно попълнена бланка пред служител на общината по местоживееене.

2. Чист мажоритарен вот в три кръга.

3. Регистриране на кандидат за народен представител да става с депозиране на просто собственоръчно заявление до районния съд или избирателна комисия и минимална такса от 200 лв. Без да се правят банкови или каквито и да е други гаранции.

II. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

1. Задължително упражняване на правото на глас. Може да се предвидят съответни високи глоби от порядъка на 300-400 лв.

2. Намаляване на броя на народните представители с поне 1/3 на 160 (това е 1 представител на 50000 души) .

3. Отзоваване на народния представител с подписка на брой хора от избирателният му район колкото са гласували за него на първия кръг. На първия кръг се определят първите трима, на втория от тях се определят двама и на третия печели този кандидат чиито гласове са 50% + 1 глас.

III. Промени, свързани с изменение на Закона за политическите партии:

Премахване или драстично намаление на субсидията за партиите.

Емил Киров

Въвеждане на гласуване по интернет на всички българи, живеещи в чужбина.

Методи Митев

1. Да се обособят изборни райони съответно : Европа, Америка, Азия, Австралия, Океания.

2. Кандидатите за тези райони да се предлагат и избират мажоритарно.

3. Най-ниският брой избиратели от гласувалите в Република България се взема за праг за избор на тези кандидати. Най-ниският праг определя и мандатите. Пример: В България за избор на депутат са необходими 10 000 гласа. Ако в район Европа има 20 000 – 25 000 гласували се взимат два мандата.

Пена Рашева и Деньо Павлов

I. Промени в изборните правила:

1. В случай, че изборите не са задължителни броят на негласувалите хора да се смята за „наказателен вот” и ако гласувалите са под 50% изборите да се смятат за невалидни. Това е механизъм за стимулиране на партиите да работят за благо на обществото, за да не се стигне до ситуация, в която да не желаят да гласуват.

2. При двойното гражданство, правото на гласуване да бъде съобразено с постоянното местоживееене.

3. Машинно гласуване, което автоматично внася гласа в централна банка с данни и дава отчет персонално на човека, който гласува, конкретно за неговата партия - но не по американския модел машини, където се оказва, че резултатът предварително е записан в паметта на картата, на която би следвало да се записва на момента всеки новопостъпил глас. В края на изборния ден екземпляр от резултата на съответната секция да бъде оставен на входа на всяка секция, за да се

вижда от всички. Видеонаблюдение на изборителните секции и запис в архив.

4. Забрана за участие в изборите на всеки политик и гражданин, участвал в разграбването на държавата през последните 23 години.

II. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

1. Задължително гласуване.
2. Въвеждане на образователен ценз.
3. Механизъм за отзоваване.

Венелин Дянков

Сто депутата, избирани мажоритарно от 100 изборни райони - за кандидата да са гласували 50% + 1 от имащите право на глас в съответния район.

II. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

1. Механизъм за отзоваване.
2. Депутати, които до сега са били в парламента, да нямат право да се кандидатираат.

Георги Иванов Илиев

I. Промени в изборните правила:

1. Гласуването на избори да се извършва онлайн през интернет с трите имена, ЕГН и индивидуален код за достъп – като този за дебитна карта.

2. Резултатите от изборите да се показват в реално време по БНТ и на големи екрани, монтирани на фасадите на общините, така че всеки да види, че гласът му е зачетен правилно. Всеки да може да провери как е отчетен гласът му и през интернет.

3. Изборът на депутати да бъде не по региони, а по брой гласове (например, ако гласоподавателите са 6 милиона, при 240 депутата, за избран да се смята този, който е събрал 25000+1 гласа).

4. Решенията в парламента и в общинските съвети да се приемат с 50% +1 (минимум) от броя на депутатите, респективно – общинските съветници, т.к. в противен случай са нищожни -противоречие с Конституцията.

5. Хората с двойно гражданство да не гласуват на избори.

II. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

1. Механизъм за отзоваване.
2. Решенията в парламента и в общинските съвети да се приемат с 50% +1 (минимум) от броя на депутатите.

3. Да се намали броя на депутатите наполовина, като заплащането им се фиксира на максимум три МРЗ без % за участие в комисии и други добавки, а също така Кодексът на труда да важи и за тях.

4. Да има мандатност – не повече от два мандата (последователни или не).

5. Премахване на имунитетите.

6. Народните представители при напускане на групата – да напускат и парламента, а не да стават независими и да се насрочва частичен избор.

III. Промени, свързани с изменение на Закона за политическите партии:

Да се премахнат субсидиите за политическите партии.

Михаил Москов

1. Въвеждане на опция за гласуване “не одобрявам никое от предложенията” с цел отграничаване на реалните недействителни гласове от тези на избирателите, които не припознават като свой нито един от кандидатите (или листите) и искат да изразят тази своя позиция чрез вота си.

2. Резултати от социологически проучвания да могат да се съобщават не по-късно от седмица преди деня на изборите.

3. Премахване на привилегиите на парламентарно представените партии и коалиции по време на предизборната кампания.

4. Премахване на депозитите за инициативни комитети. Съществено намаляване на броя на подписите в подписките за независими кандидати от текущите 3% или 5000 подписа. (В Кипър и Малта тези подписи са 4; в Гърция – 12; в Дания – между 150 и 200, според района; в Германия – 200; в Унгария – 750; в Литва – 1000.)

Стефан Желязков

I. Промени в изборните правила:

1. Изцяло мажоритарен изборен вот.

2. Разпределение на депутатските квоти по областни райони, спрямо процента население, който живее там. Всяка област гласува за личности, кандидатирали се единствено и само в съответната област. Тези, които получат най-голям процент и попълнят квотата стават народни представители.

II. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

Намаляване на броя на депутатите от 240 на 113.

Стефан Денков

I. Промени в изборните правила:

1. Емигрантите, напуснали България повече от 5 (пет) години да нямат право на глас.

2. Преференциално гласуване.

II. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

1. Броят на депутатите да се намали.

2. Да се предвиди възможност за отзоваване на депутатите.

3. Имунитетът на депутатите да отпадне.

4. Парламентарната група на провинилия се законотворец да няма мнозинство в парламента.

III. Промени, свързани с изменение на Закона за политическите партии:

Да отпадне партийната субсидия.

Тони Баждаров

I. Промени в изборните правила:

От Изборния кодекс да отпаднат чл. 26, ал. 1, т. 11 и 12, чл. 78 (депозити), чл. 79 (депозити), чл. 80 (депозити), чл. 82, ал. 3, т. 6, 7 и 10, чл. 89, ал. 3, т. 8 и 11.

Централната избирателна комисия да си осигурява нужните удостоверения и други документи.

II. Промени, свързани с изменение на Закона за политическите партии:

Да отпадне чл. 19а.

Дани Каназирева

I. Промени в изборните правила:

1. Гласуването да бъде в работен ден.

2. Инициативните комитети да могат да съставят и издигат и граждански листи с кандидати.

3. Забрана народните представители да се кандидатира в повече от един изборен район.

4. Преференциално гласуване без праг.

5. Забрана на български граждани с двойно гражданство да гласуват.

6. Създаване на постоянно действаща изборна администрация, която да се състои от експерти, нечленуващи и нечленували в политически партии. Да се предвидят санкции за нарушаване на зъдълженията им.

II. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

1. Да се въведе задължително гласуване.

2. Уседналост на кандидатите за народни представители – минимум 6 месеца преди регистрацията.

Ангел Георгиев

Въвеждане на уседналост от две години и половина.

Пена Сомлева

I. Промени в изборните правила

Динамична – смесена (пропорционално-мажоритарна) изборна система с единна мажоритарна гражданска листа със задължителна преференция:

а) система, където мандатите на народните представители нямат предварително установено отношение между мажоритарните кандидати и кандидатите от партийните листи, а разпределението между тях се определя от избирателите вследствие гласуването;

б) гласуването е еднократно;

в) всички независими (мажоритарни) кандидати са в една единна листа; това равнопоставя цяла една партия на един независим кандидат;

г) партийните листи да се изготвят от списък с имена предложени от съответната партия или коалиция (броя се определя от броя на мандатите в съответния регион + двама);

д) гласува се с една бюлетина, в която избирателят посочва името на своя избранник за народен представител (партиен или мажоритарен);

е) в пропорционалното преразпределение на мандатите в Народното събрание участват всички регистрирани за изборите партии и коалиции, които са преминали 3% изборен праг;

ж) сборът от получените гласове за листите с мажоритарните кандидати за всеки от изборните райони участва в пропорционалното разпределение на мандатите в парламента, с което се установява и броят на мажоритарните кандидати в парламента; 3% изборен праг и за сбора на гласовете за листите на мажоритарните кандидати получени общо за страната.

Чавдар Георгиев

I. Промени в изборните правила:

Изборните органи (ЦИК и местните избирателни комисии) да бъдат постоянно действащи.

II. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

1. Да бъде премахнато ВНС.
2. Парламентът да не бъде постоянно действащ, а на две сесии.
3. Броят на депутатите да бъде 100.

III. Други промени

Обвързване на народния представител (общински съветник) посредством граждански или трудов договор с избирателите, уредено в нарочен закон или в Изборния кодекс.

Николай Стоев

Задължително гласуване

Райна Тодорова

I. Промени в изборните правила:

1. Мажоритарен избор с единни листи за цялата страна.
2. Намалване долната граница за влизане в парламента, примерно 2 %.

II. Промени, свързани с изменение на Закона за политическите партии:

Категорично отпадане на държавната субсидия и финансиране само от членски внос и спонсори, ако намерят и то по правила.

III. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

1. Намалване броя на депутатите наполовина.
2. Възможност за отзоваване, и ограничаване броя на мандатите на един депутат, напр. до два или пък намалване времетраенето на мандата.

IV. Други промени

Да се фиксират заплатите на народните представители, което да не се определя на базата на средната месечна заплата. Без допълнително заплащане за участие в комисии, както и за специалисти.

Щерьо Льомов

Народен представител може да бъде избран само от район, в които има действителна адресна регистрация не по-малко от 15 месеца.

Стефан Начев

1. Избирателните списъци трябва да се генерират един месец преди датата на изборите на база валидни документи за самоличност към датата на изборите. Трябва да може в рамките на три седмици след обявяване на списъците с избиратели те да подлежат на корекция. Една седмица преди дата на изборите трябва да се публикуват окончателните списъци с избиратели и не трябва да се разрешава дописването на избиратели в последните 7 дни, преди датата на изборите, както и в самия избирателен ден.

2. Гласуването трябва да става само по постоянен адрес на територията на Република България.

3. Зад всеки депутатски мандат да стоят 25 000 гласа на избиратели.
4. Да се увеличи броя на многомандатните избирателни райони на 80, всеки с по три депутатски мандата на базата на 264-те общини в Република България.
5. Всяка бюлетина от вътрешната страна трябва да има уникален сериен номер, който да не се вижда от избирателната комисия по време на вота, по подобие на банкнотите. Резервните бюлетини трябва да са в секциите и за всяка секция трябва предварително да се знае от кой- до кой номер бюлетини се гласува. Бюлетини с номера извън предадените на съответната секция трябва да се считат за невалидни.

Иван Момчилов Иванов

I. Промени в изборните правила:

1. Право на глас да имат този избирател, който плаща местни данъци и такси, пълнолетен е и се намира на територията на България.
2. Пропорционална система.
3. Електронно гласуване.

II. Промени, свързани с изменение на Закона за политическите партии:

Да отпадне изцяло субсидията за политическите партии.

Тони Алексиев

I. Промени в изборните правила:

1. Инициативните комитети, които издигат мажоритарни кандидати, да се трансформират в граждански, с възможност за издигане и на граждански листи.
2. Депозитът за участие на мажоритарен кандидат да е 500 лв., а за гражданска листа 1000 лв.
3. Промяна на срока за регистрация на кандидатите, предложени от гражданските комитети на 30 дни (чл. 97).
4. Кандидатите за народни представители се подреждат и от граждански комитети в граждански листи (чл. 106).
5. Подписите за издигане на кандидати при граждански листи да не бъде повече от 200 (чл. 109)
6. При предсрочно прекратяване пълномощията на независим кандидат се насрочван нови избори (чл. 272.).

1. граничаване на

II. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

1. Ограничаване на мандатите на народните представители на два.

2. Отзоваване на народни представители по искане на половината от броя избиратели, с които е заел мандата.

Десислава Ушатова

Задължително гласуване

1.

Красимира Байчева

I. Промени в изборните правила:

1. Да гласуват само български граждани с постоянно местожителство в България, както за НС, така и за местно управление, като гласуват в населеното място по постоянен адрес.

2. Да отпадне 10 месечното пребиваване.

3. Български граждани с двойно гражданство и със статутна гражданство на държава, която не е член на ЕС да нямат право да гласуват за Народно събрание.

4. Кандидатите да се регистрират само в един изборителен район, който да съвпада с постоянната регистрация.

5. Изчистване на изборителните списъци от „мъртви души“.

6. Граждански контрол върху изборителните списъци, изготвени от общините.

7. Постоянни безпартийни СИК и РИК, съставени от представители с висше образование.

8. Съставът на СИК да не зависи от броя на гласоподавателите, включени в изборителните списъци. Да бъде от 5 души: председател, секретар и трима членове на комисията. Да бъдат описани задълженията на всеки един от тях.

9. Да не се вписват изборители в изборния ден.

10. Триседмичен срок за подаване на заявление за гласуване на друго място не по постоянен адрес.

11. Студентите и учениците да гласуват срещу издадено удостоверение за гласуване от общината.

12. Да се запази допълнителният списък за инвалиди.

II. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

1. Образователен ценз за народни представители – висше образование.

2. Възрастова граница за народни представители – да бъдат не по-млади от 40 години.

Тодор Стоянов, Весела Караманова, Тодора Стоянова

Да отпадне чл. 12, ал. 2 от Конституцията, който регламентира, че сдруженията на гражданите, включително синдикалните, не могат да си поставят политически цели и да извършват политическа дейност, присъщи само на политическите партии.

Предложения от Борислав Николов

I. Промени в изборните правила:

1. Всички управленски проекти се публикуват не по-късно един месец преди правителствените избори.

2. Избирателната система – пропорционална, преференциална и без праг.

II. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

1. Задължително гласуване.

2. Образователен ценз за гласуване – да имат задължително основно образование (8-ми клас).

3. Екипът на предпочетеният управленски проект от българските избиратели на изборите се превръща в правителство. Като главният политически проектант е министър-председател, неговите помощници са заместник министър-председатели, отговорните секторни проектант – министри, а секторните помощници – заместник министри.

4. Изпълнителната власт се интелектуализира, департизира, независима от парламента, но подлежи на седмичен парламентарен контрол. Оставка на правителството може да бъде гласувано след втората година на управлението, но може да се обжалва пред Конституционния съд. Българските избиратели чрез всенароден референдум може да свалят правителството във всеки един момент. До една година правителството може да подаде оставка пред парламента, ако установи, че не може да изпълни политическия проект. При подадена оставка на правителството частичния мандат се доизкарва от следващия, по изборни резултати, проектен екип.

5. Отзоваване на народните представители с нотариално заверена подписка на 51 % от избралите ги избиратели.

6. Правото на законодателна инициатива да се разшири още с такава на президента, съдебната система, БАН, Софийския университет и другите висши учебни заведения. Отхвърлените от парламентарните комисии с мотивиран отказ законопроекта може да се обжалват пред Конституционния съд и евентуално да се внесе в пленарна зала за гласуване.

III. Промени, свързани с изменение на Закона за политическите партии:

Премахване на партийните субсидии, като се предвидят субсидии за всеки екип от учени, инженери, икономисти, прависти и др., които се наемат да разработят мандатен проект за управление на българската държава, с начало една година преди края на предишния мандат.

III. Други промени

Ежегодни референдуми, по възможност едновременно с други избори по закони свързани с оцеляването и развитието.

Георги Аврамов

I. Промени в изборните правила

1. Смесена мажоритарно-избирателна система.
2. Гражданските организации и движения да имат правото да издигат кандидати за народни представители.

II. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

1. Задължително гласуване.
2. Въвеждане на образователен ценз за гласуване
3. Да залегне при избора за народни представители и МС принципът „Аз съм залогът”, да се промени текста на клетвата, която полага всеки народен представител.
4. Народното събрание да има право да търси колективна отговорност на МС за неизпълнение на програмата, ако е по вина на МС да се предаде на прокуратурата.
5. Президентска република.
6. Намаляване на броя на народните представители от 240 на 120.
7. Ограничаване на мандатите на народните представители до 2, т.е. 8 години

III. Промени, свързани с изменение на Закона за политическите партии.

Партиите, получили над 0,5 % да имат еднаква субсидия с останалите партии, организации и движения.

IV. Други промени.

1. Да се свика ВНС
2. Да се даде правомощия на омбудсмана да създаде съвети, които да наблюдават дейността на МС и НС, да дават сведения на него и той да има правото да иска обяснения от тях.
3. Гражданските организации и движения да имат правото да организират референдуми, чиито резултати да са задължителни за Народното събрание и Министерския съвет.

Станчо Петков

I. Промени в изборните правила

1. Промяна и въвеждане на методика за определяне на броя спечелили депутатски места. Броят на всички гласоподавателите се дели на броя на народните представители (т.е. 240), полученият резултат „Z” е необходимият брой гласоподаватели за един народен представител за да бъде избран.

2. Провеждане на избори в два тура.

а) в първият тур се гласува за партийни листи;

б) вторият тур е за квотата на гражданското общество, която се определя като се извадят от 240 народни представители броят на всички покрили изборителната квота „Z”.

II. Промени, свързани с изменение на Закона за политическите партии

Да отпадне субсидията за политическите партии.

Павел Георгиев

I. Промени в изборните правила:

Мажоритарна система.

II. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

1. Въвеждане на образователен ценз – средно образование за активно изборително право. Висше образование (степен бакалавър) за пасивно изборително право.

2. Мандатност за народен представител – 2 мандата.

3. Възрастово ограничение за народен представител от 35 до 65 години.

4. Намаляване на броя на народните представители на 140.

Милослава Белалова

I. Промени в изборните правила:

Да се въведе мажоритарна или смесена изборителна система

II. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

1. Въвеждане на възможност за отзоваване на народни представители.

2. Отпадане на имунитета на народните представители.

Светозар Съев

Механизъм за машинно гласуване с хартиен остатък.

Кирил Попов

I. Промени в изборните правила:

„Равно поставена“ избирателна система.

II. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

Правителството да се избира с мнозинство от $1/3 + 1$ (т.е. от 81 народни представители), а да се сваля с $2/3 + 1$ (т.е. 161 народни представители).

III. Промени, свързани с изменение на Закона за политическите партии:

Субсидията на политическите партии и независимите народни представители да се изплаща срещу предоставяне на документи удостоверяващи извършените разходи.

Наум Балючев

Задължително гласуване.

инж. Мима Василева

Разпоредбите за неоснователно отсъствие от работа, предвидени в Кодекса на труда да се прилагат аналогично и за народните представители.

Благой Михайлов

I. Промени в изборните правила:

1. Намаление на големината на МИР за Народно събрание най-много до 3-4 мандата.

2. Изборност на районите кметове и областните управители.

II. Промени, свързани с изменение на Закона за политическите партии:

Субсидия да получават само парламентарно представените партии

III. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

1.Задължително гласуване.

2.Въвеждане на възрастово ограничение за кандидатиране и избор на народен представител-само лица навършили 35 години.

Симеон Миков

I. Промени в изборните правила:

Изборът в даден избирателен район да се смята за валиден ако са гласували повече от половината граждани с право на глас.

II. Промени, свързани с изменение на Закона за политическите партии:

Да се премахнат субсидиите на политическите партии

III. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

1. Отзоваване на народни представители.
2. Да се намали броят на народните представители на 120.
3. Да отпадне президентската институция.
4. Да се даде правото на Конституционния съд да се самосезира при нарушаване на Конституцията.

Димитър Димитров - Шумен

Да се въведе мажоритарна избирателна система

Кирил Димов Кирилов

I. Промени в изборните правила:

Граждани на Република България, които са повече от 15 години извън страната да нямат право да гласуват за всички видове избори в България.

II. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

Задължително гласуване

III. Промени, свързани с изменение на Закона за политическите партии:

Намаляване на държавната субсидия на политическите партии

IV. Правилника за организацията и дейността на Народното събрание:

1. Възнаграждението на народните представители да става на базата на най-ниската заплата.
2. Да отпадат средствата за допълнителни разходи на народните представители.

Тихомир Атанасов

I. Промени в изборните правила:

Мажоритарна изборна система.

II. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

1. Броят на народните представители да се намали на 105.
2. Въвеждане на образователен ценз за активно избирателно право
3. Задължително гласуване.
4. Процедура за отзоваване на народни представители.

Митко Ненков

1. 240 едномандатни избирателни района.
2. Броят на подписи за регистрация на кандидат – 3 % от броя на избирателите в даден район.

Веса Ходжева

Промени в изборните правила:

1. Постоянно действаща изборна администрация.
2. Отмяна на квотния принцип при сформирани на избирателни комисии.
3. Образователен ценз за членовете на СИК.
4. Ново райониране подобно на това от 1990 г.
5. Членовете на СИК да нямат право да гласуват в секцията, в която са назначени. Изключение е възможно, когато са в секция извън общинския център.
6. Въвеждане на предварителна регистрация за български граждани живеещи в чужбина и без право на дописване в изборния ден.

Стоян Иванов

I. Промени в изборните правила:

1. Електронно гласуване в контролирана и неконтролирана среда.
2. В бюлетината да има квадрат "за никой от предложените".
3. Изчистване на избирателните списъци от „мъртви души”.
4. Срокът за подаване на заявление за гласуване на друго място да се удължи.
5. Да отпадне квотният партиен принцип при формиране на избирателните комисии – СИК, ЦИК, РИК.
6. Депозитът за участие в изборите, съответно да бъде за независим кандидат – 500 лв., за партия – 21 000 и за коалиция от партии – 84 000 лв.

II. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

1. Задължително гласуване.
2. Образователен ценз за активно избирателно право (7 или 8 клас.).
3. Право да избират имат българските граждани, които са пребивавали, работили по договор и плащали данъци в НОИ – минимум 18 месеца от началото на предизборната кампания.
4. Да няма гласуване извън България.

Антон Атанасов от Чирпан

1. Активна регистрация по постоянен адрес.
2. Допълнителна възможност за гласуване и по интернет

Асен Михалков от София

Избирателните списъци да бъдат съставени от български граждани по постоянен адрес с валидна лична карта и са гласували поне един път от последните два национални избора. Избирателите, които навършват 18

години или са получили българско гражданство се включват в избирателните списъци за първите два национални избора.

Ефтим Ефтимов

I. Промени в изборните правила

1. Електронно гласуване.
2. Пасивно избирателно право – кандидатът за народен представител да е живял не по-малко от 10 години в избирателния район.

II. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

1. Задължително гласуване
2. Отзоваване на народни представители с гласовете на 2/3 от съответния избирателен район.
3. Образователен ценз за активно избирателно право
4. Намаляване на броя на депутатите.

III. Друго:

Народните представители да нямат право да сменят парламентарната група.

Да се въведе законодателно почасово или седмично заплащане.

инж. Л.П. Лефтеров

Заснемане на броенето на бюлетините с камера

Въвеждане на машинно гласуване.

Стефан Денков – 2

1. Изборите да се признават за легитимни, когато са взели участие 50%+1 от имащите право на глас.
2. Отзоваване на народни представители.

Георги Арабаджиев

В изборните секции да няма завеси на местата, където се извършва гласуването.

Делян Маджаров

I. Промени в изборните правила:

1. Първата политическа сила на изборите да получава автоматически 130 мандата.
2. Изборният праг да бъде 1%.
3. Уседналост от 6 месеца за кандидатите от народните представители в дадената област.

II. Промени, свързани с изменение на Закона за политическите партии:

Задължително гласуване.

Движение „България на народа”

Промени, свързани с изменение на Конституцията:

1. Задължително гласуване.
2. Не повече от два мандата като народен представител.

Дружество за любителски игри „Новае”

I. Промени в изборните правила

1. Да отпадне 4 % бариера.
2. Подписката от 5 000 да се намали на 100.
3. Регистрация на централно ниво, без регистрации на регионални листи. Да се въведе една централна листа и номер чрез жребий. Гласува се за определена платформа по съответния номер, а след това политическа организация определя кои да влезнат в НС.

4. Безпартийна листа

II. Промени, свързани с изменение на закона за политическите партии

Да отпадне изискването регистрацията по ЗПП да се извършва само от СГС, регистрацията да се извършва по области, а не на централни ниво.

Сдружение „Хелзинкски наблюдател – България”

1. Включването в избирателните списъци да става по постоянен адрес, най-малко 9 месеца през годината.
2. Лице с два постоянни адреса в различни държави да има право да гласува само ако то живее постоянно в България в продължение на 9 месеца през всяка календарна година.

Граждански Съюз „СИЛА“

I. Промени в изборните правила:

1. Преминаване към пропорционална система с преферентно гласуване.
2. Да бъдат създадени задължителни обществени съвети за контрол към парламентарните комисии, които да осигуряват връзка между обществото и законодателния орган.
3. Опростяване на процедурата по гласуване (декларация) на място, различно от постоянния или настоящ адрес на гласоподавателя.
4. Да се намалят размерите на подписките.
5. Гласуване с бюлетина, която съдържа двоен баркод.

II. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

1. Отзоваване на депутатите.
2. Да се въведе задължително гласуване.
3. Мандатност до два мандата.
4. Образователен ценз - хора без завършено средно образование да нямат право на избирателен вот.

III. Промени, свързани с изменение на Закона за политическите партии:

Намаляване на субсидиите получавани от политическите партии и коалиции. Намаляване на прага за участие в управлението вследствие на изборните резултати от 4% на 3%, като субсидиите, които получават партии и коалиции с най-висок изборен резултат да се намалят на 1 евро или левовата му равностойност като цена за глас. Участниците в изборите, които не са могли да преминат 3 %, но са постигнали резултати над 2,80% да получават субсидия в размер на 50 евро цент за глас.

Център за Психологически Изследвания

1. Да се разпишат нови правила и начини за пълното и гарантирано право на гласуване на хора с различни видове увреждания.
2. Да се разработи и въведе механизъм за онлайн гласуване, като експериментално се използва първо при хора с увреждания.

Фондация "Електронно училище в България"

1. Промени в изборните правила:

а) изцяло мажоритарна изборна система в два тура; един кандидат може да участва само в един изборен район - по постоянно местоживееие или раждане;

б) въвеждане на позиция "НЕ ПОДКРЕПЯМ" във всички изборни бюлетини, която обозначава, че избирателят не подкрепя нито едно от предложенията. Приема се, че всички негласували избиратели са избрали "НЕ ПОДКРЕПЯМ";

в) въвеждане на принципа за назначаване на служебни депутати, за всички гласове "НЕ ПОКРЕПЯМ", по райони, на експертен принцип;

г) въвеждане на машинно гласуване;

д) задължителна психиатрична експертиза за всеки избран народен представител; при установяване на непригодност, изборът се повтаря.

2. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

а) въвеждане на мандатност на народния представител, какъвто е случаят с президента;

- б) възможност за отзоваване на депутат веднъж годишно на база процент недоволни избиратели по райони, установен чрез подписа;
- в) субсидиите на партиите се определят на един Български лев за гласоподавател изрично гласувал за съответната политическа партия;
- г) задължителни образователен ценз (висше образование) и тестове за текуща интелигентност (под/над задължително минимално ниво) за всички кандидат-депутати.

Сдружение „Нова алтернатива“

1. Въвеждане на пропорционална изборна система с преференциално гласуване при нисък праг.
2. Създаване на постоянна и деполитизирана изборна администрация с независим бюджет, основана на професионални качества и обществено доверие.
3. Състав на Централна избирателна комисия от експерти, избрани прозрачно и при ясни правила, основани на състезателен принцип и без партийни квоти.
4. Намаляване или премахване на депозита за участие в избори. Ако има изискване за внасяне на депозит, той да се възстановява на всички участници, независимо от изборния им резултат.
5. Намаляване на изискуемия брой лица, подкрепящи регистрацията на партия за участие в избори.
6. Възможност за електронно/ машинно гласуване.
7. Допускане на наблюдатели, застъпници и представители на участниците в изборите до преброителните пунктове при въвеждане на данните от гласуването.
8. Въвеждане на данните от гласуване, вписани в протокола на секционната избирателна комисия в базата данни на районната/ общинска избирателна комисия непосредствено след изготвяне и подписване на протокола. Въвеждането да се извършва в изборното помещение, преди транспортирането на изборните книжа и материали до районната/общинската избирателна комисия.
9. Равнопоставеност в медиите между парламентарно представените и извънпарламентарните партии и коалиции, както и независимите кандидати. Осигуряване на безплатно ефирно време от обществените медии на участниците в избори при провеждане на предизборна кампания.
10. Осигуряване от общинските/областните администрации на гарантирани площи за нагледна агитация на кандидатите, участващи в избори с оглед недопускане на поставяне на агитационни материали на един кандидат върху тези на друг.

Национален съюз „Единство“

1. Изборните книжа се отпечатват в печатницата на Българската народна банка.

2. Партиите, получили повече от 1 на сто от действителните гласове на последните парламентарни избори имат право на по един свой член в Централната изборителна комисия

3. Изборителни секции да има навсякъде където има дипломатически и консулски представителства. Извън тях при наличие на съгласие от приемащата държава и за не по-малко от 50 изборители, заявили желание да гласуват писмено по пощата, с електронна поща, по тел. и/или телефакс и/или лично, когато са посочени данни, с които лицето може да бъде индивидуализирано.

4. За изборите за народни представители, за президент и вицепрезидент на републиката и за членове на Европейския парламент от Република България депозитът за партиите и инициативните комитети е 3000 лв. Подписката за партия да бъде намалена на 3000 изборители.

5. Наименованието или абревиатурата на коалиция от партии не може да включва трите имена на физическо лице или неговото фамилно име, или комбинация от собственото и бащино или собственото и фамилно име на лицето, освен когато физическото лице е регистрирано като кандидат от името на същата коалиция или е дадено неговото изрично съгласие. Забраната по не се прилага, когато наименованието или абревиатурата на коалицията от партии повтаря наименованието или абревиатурата на някоя от участващите в състава ѝ партии, а когато няма регистрирана партия с такова име, но е налице парламентарна коалиция по ал. 1 - когато последната участва в изборите за ново Народно събрание.

6. Кандидат за народен представител може да бъде предложен за регистриране само от една партия или коалиция от партии най-много в един многомандатен изборен район.

7. За регистрацията на независимия кандидат в подкрепа на кандидатурата му са необходими не по-малко от 2 на сто, но не повече от 1000 изборители с постоянен адрес на територията на района.

8. Преференциално гласуване. Валидни четири предпочитания (преференции). Предпочитанията (преференциите) за отделните кандидати са валидни, ако броят на гласовете, получени за кандидата, е не по-малък от 3 на сто от гласовете, подадени за кандидатската листа.

9. Гласуване и по електронен път.

**Национална Инициатива Социална Солидарност/НИСС/ и
Националния Пенсионерски Съвет/НПС/**

I. Промени в изборните правила:

1. Въвеждане на смесена изборна система с пропорционален и мажоритарен избор на 50/50% /120/120/ народни представители, както и възможност за намаляване на броя на депутатите на 120 или ако не е възможно даване само на бюджет за 120 депутатски заплати.

2. Възможност за издигане на независими кандидати с 500 подписа и 2000 лв. гаранция.

3. Изчистване на избирателните списъци от „мъртвите души”.

4. Задължително заявително участие в изборите, чрез подаване на заявление за участие в изборите 30 дни преди датата на изборите.

5. Всеки гражданин заявил и учасувал в гласуването на изборите за Народно Събрание (Европарламент) получава 10 лв. компенсация за изпълнение на поетите от него и заявени изборни ангажименти на своя изборен адрес само на територията на страната.

II. Промени, свързани с изменение на Закона за политическите партии:

Намаляване с 50% на паричните субсидиите за получени гласове подавани за политическите партии.

III „ОБЩЕСТВО ЗА НОВА БЪЛГАРИЯ”

1. Премахване на паричния депозит за допускане до участие в изборите.

2. Намаляване на изискуемите подписи за допускане до избори.

Сдружение „Българска Демократична Алтернатива – ДА”

I. Промени в изборните правила:

1. Прилагане на „Лисабонския договор” гарантиращ парламентарна представителност на гражданите на държавите членки на ЕС, независимо от тяхното местоживееене. България, чието една трета население е в чужбина, е най-засегнатата от това изискване страна.

Нов демократичен избирателен закон, улесняващ максимално участието на всички български граждани.

2. Включване на представители на гражданското общество в целия избирателен процес от контрола на избирателните списъци до броенето на бюлетините.

3. Създаване на изборни райони в чужбина в зависимост от броя на избирателите, пребиваващи там.

4. Премахване на всякакви пречки, забрани и финансови изисквания към кандидатите.

5. Премахване на условието за хилядите подписи, събирани за минимално време, възможни единствено с добре познатата традиция „купуване на гласове”.

6. Премахване на паричните възнаграждения за наставници и наблюдатели.

7. Възможност за индивидуални кандидатури, независими от партиите.

8. Премахване на платените интервюта и поръчкови материали по време на предизборната кампания.

9. Осигуряване на безплатна медийна изява, с равно време за всички кандидати.

10. Изработване на реални и проверени избирателни списъци.

11. Публично броене на бюлетините.

12. Въвеждане на интернет гласуване.

II. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

Промяна на българската Конституция и превръщането ѝ в истински договор между гражданите и държавата. В частност промяна на чл. 65 и 93.

Група „Идеи за нови закони”

I. Промени в изборните правила:

1. Независим канал за граждански контрол. Във всички училища с камери в класните стаи през целия изборен ден и особено броенето на бюлетините да става пред включени камери "он лайн". Записите да се пазят като доказателство.

2. Бюлетините да излизат от печатницата с уникален пореден номер без дублиране и пропуски в поредността. От 1 до максималния брой на регистрираните гласоподаватели плюс 10 % резерв.

3. В края на изборния ден броенето на бюлетините в секционната избирателна комисия да става пред очите на всички изразили желание граждани. Ограничение да има единствено с оглед на това дали всички желаещи граждани могат да се съберат в стаята, оставяйки достатъчно място за секционната избирателна комисия да работи безпрепятствено. Минимум 1 метър разстояние до масата и членовете на секционната избирателна комисия.

4. След оформянето от секционната избирателна комисия на изборния протокол:

а) той се заснима с цифров фотоапарат или мобилен телефон с камера и изпратен като имейл или mms се качва в интернет като протокол № 1 на собствената защитена страница на секционната избирателна комисия;

б) всички секционни избирателни комисии в едно училище /средно 10 на брой/ разменят и обработват своите протокол № 1. За тази цел всяка секционна избирателна комисия изготвя 9 ксерокопия /М - 1 ако М е броят на СИК в училището-изборната точка/;

в) сумират гласувалите за всеки индивидуален кандидат или партия. Полученият резултат се качва в интернет като протокол № 2 на индивидуалната си защитена страница; последният е еднакъв за всички секционни избирателни комисии в училището;

г) в населените места без кабелен интернет; протоколът се заснема от мобилен телефон с камера и се качва в интернет на защитената страница на секционната избирателна комисия и също се изпраща до РИК и ЦИК чрез mms; селата се разделят на групи от по 10 секционни избирателни комисии; качват своите протокол № 1, разменят чрез mms своите протоколи № 1 в групата; обработват и качват протокол № 2 - еднакъв за всички секционни избирателни комисии в групата в интернет; изпращат протокол № 1 и протокол № 2 до РИК и ЦИК; не е задължително да са в съседство, а само да са в един изборен район; избирателният списък се съхранява в запечатания с печата на секционната избирателна комисия чувал съдържащ: бюлетини, секционен избирателен списък и един от оригиналите на секционния избирателен протокол /многопластов документ/;

д) в РИК чувалите се отварят само при несъответствие между каченото в интернет и информацията на хартия;

е) дейността в комисииите е на граждански начала – безплатно.

5. Всеки гласувал получава от секционната избирателна комисия служебна бележка "гласувал" - върху чист лист хартия, с печат и подписите на всички членове на секционната избирателна комисия. Листчето има пореден номер, който се вписва и в правоъгълника за подпис на гласувалия в избирателния списък. Часът и минутата на гласуване се вписват, както в избирателния списък така и в служебната бележка "гласувал".

6. За председател на секционната избирателна комисия да се избира личност безпартийна и от професия изискваща висок морал.

7. Тъмната стаичка -от 3 стени, е с отворената страна към комисията. Гласуващият и катедрата върху която се поставя бюлетина за маркиране са странично /в профил/ към комисията.

8. Предварителна регистрация на желаещите да гласуват. Те получават картонче с име, ЕГН, постоянен адрес и надпис Регистриран избирател с уникален пореден номер започващ с № 1 във всяка точка на издаване и поредност без дублиране и пропуски. Служителите на ГРАО/МВР носят солидарна отговорност от по 1 000 лв. за всяко издадено картонче на починал или отсъстващ от страната гражданин.

9. За гласуване се допуска регистриран избирател с лична карта и картонче.

10. Изборният ден е от 08-17ч. Резултатът става известен преди 20 ч.

11. Изборна система - пропорционална с преференции – 20 % и 80 % мажоритарно избрани кандидати.

12. Изборните райони от 31 да се реорганизируют в 20 с приблизително еднакъв брой избиратели.

13. Всеки кандидат публикува в защитения си профил:

а) медицинско за работа;

б) свидетелство за съдимост без заличаване на стари присъди поради давност;

в) професионална и обществено-политическа биография - къде е работил, какви длъжности е заемал, в какви партии е членувал и какви длъжности е заемал; родители-партия и основна професия; дипломи за завършено образование и специализации;

г) имотна декларация на него, съпруг/а/, родители, деца, братя и сестри;

д) декларация, че е съгласен ако се открие документ с невярно съдържание да понесе наказанието от глоба 100 000 лева и 5 години затвор;

е) декларация, че като публична личност боравеща с публични пари разрешава да бъде подслушван и записван като най-ефикасна мярка срещу корупционни практики;

ж) декларация, че е съгласен всички заседания на Народното събрание включително в комисиите с изключение на свързаните с националната сигурност да се предават като видеострийм - "Он лайн".

II. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

1. Задължително гласуване.

2. Отзоваване след съдебно решение:

а) невнесени в срок от 40 дни или негласуване "за" обещаните предизборно проектозаконови;

б) проектозаконите са предмет на предизборните дебати; дебатите се провеждат в специален интернет форум, публичен и равнопоставен безплатен дебат в регионалните студия на БНТ в съответния избирателен

район; записът от въпросите и отговорите от дебата също се заверяват и съхраняват от нотариус, включително статии и коментари касаещи идеология и приоритети;

в) проектозаконали, коментари и статии на кандидатите се поддържат на защитения профил на всеки кандидат; дебатите са в предизборната група "Форум-Избори"; информацията и на двете места се съхранява за целия период на мандата на депутата, която служи за доказателство пред районния съд за "Популизъм и предизборна измама", което да бъде основание за окончателното решение на съда за отзоваване и глоба от 100 000 лв;

г) процедурата започва с подписка от минимум 1000 гласоподаватели от съответния район; завършва с решение на районния съд;

д) половината от разходите за отпечатване на бюлетините се разделя солидарно между всички кандидат народни представители солидарно половината, другата половина от бюджета.

III. Други промени

1. Пред парламентарните комисии всеки един български гражданин, който не се е появил, а е бил извикан се довежда принудително.

2. Разследвани от парламентарни комисии дали неверен отговор се наказват с 5 години затвор.

Предложения на гражданите на гр. Добрич

1. Промени в изборните правила:

1. Скенери в изборните урни.

2. Електронно гласуване по интернет.

3. Законите механизми за гарантиране на сигурност при отпечатването, съхранението и разпространението на изборните книжа да се укрепят, като се ангажира печатницата на БНБ; ако не отпаднат хартиените бюлетини те да бъдат фабрично номерирани със серийни номера (пълни и частични) и полиграфическа защита.

4. Включване на представители на гражданското общество в целия изборителен процес от контрола на изборителните списъци до обработването на резултатите.

5. Забрана за разгласяване на социологически проучвания 15 дни преди изборите, защото информацията манипулира мнението на избирателя. Кандидати, партиите и коалиции могат да си правят изследвания, но те не бива да се разпространяват.

6. В изборния ден да няма данни от социологични проучвания и сродни манипулиращи вота.

7. Предизборната кампания по БНТ и БНР трябва да се извършва безплатно или с минимална сума. Това са държавни медии и се издържат от държавния бюджет /т.е. от данъкоплатците/. Останалите медии също трябва да предприемат отношение към финансовата си политика с цел повишаване конкурентноспособността между различните партии, коалиции и независими кандидати, за да могат по - малки партии, коалиции и кандидати да имат възможност за изява. Кампаниите се правят с цел да се покажат идеи и програми, а не развиване на бизнес от медиите.

8. Осигуряване на безплатна медийна изява с равно време за всички кандидати.

9. Актуализиране на изборните списъци един месец преди изборния ден.

10. Гражданин с двойно гражданство, който не е пребивавал в България повече от 2 години няма право да гласува.

11. Намаляване границата на процента от 4 на 2% за влизане в парламента.

12. Забрана за кандидатиране на едно лице в повече от един изборен район.

13. Петдесет на сто мажоритарен - 50% пропорционално-преференциален вот.

14. Въвеждане на механизъм за участие в изборите на граждани чрез граждански непартийни листи, регистрирани в ЦИК.

15. Изискванията за издигане на независими кандидати да се улеснят максимално; да се намали значително броят на изискуемите подписи за издигане на независими кандидати; да отпадне изискването за депозити за инициативни комитети; да се облекчи изискуемата изборна подкрепа (получен брой гласове) за избор на независими кандидати.

16. Да се предостави възможност на всеки избирател да провери в кои подписки фигурира, чрез електронна проверка през интернет сайта на ГД" ГРАО".

17. Прозрачност, публичност и строг контрол на финансирането на предизборната кампания на партии, коалиции и независими кандидати

18. Да се създаде отделна глава, която да гарантира правата и задълженията на независимите наблюдатели. Прецизиране на статута на наблюдателите.

19. Преразглеждане на сроковете и изработване на правила при предсрочни избори.

20. Премахване или намаляване на хилядите подписи, събирани за минимално време, възможни единствено с добре познатата традиция „купуване на гласове”.

21. Агитацията в деня за размисъл и изборния ден да бъдат класифицирани като тежко престъпление.

22. Осигуряване на сигурността и прозрачността на отчитане на изборния вот чрез въвеждане на скенер в избирателната урна, който да може да отчита гласа на избирателите и резултатите да се сверяват с резултатите от броенето на бюлетините.

II. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

1. Намаляване броя на депутатите в парламента до 120 души.

2. Кандидатите да са с постоянно местожителство не по-малко от 5 години в района, от който са издигнати.

3. Възможност за отзоваване на депутати неработещи за интересите на населението, което е гласувало за тях.

4. Задължително гласуване.

III. Промени, свързани с изменение на Закона за политическите партии:

1. Намаляване на държавните субсидии до 0,1% от минималната работна заплата на избирател месечно. Така ще се спестят много средства.

2. Субсидии за партии, коалиции и независими извън парламента да не се отпускат.

Българско сдружение за честни избори и граждански права

I. Промени в изборните правила:

1. Неправителствените организации да участват 50% в подготовката на изборния процес.

2. В РИК и ОИК да има квота за неправителствените организации.

3. Отпечатването на бюлетини, протоколи и печати да бъдат публично оповестени - къде се изработват.

4. Неправителствените организации да участват като обучители на секционите комисии на регионално ниво.

5. Изчистване от списъците от мъртвите души.

6. Наблюдателите в секциите да имат възможност да участват в целия процес в деня на изборите от отварянето на секциите до предаването на бюлетините на местата за тяхното съхранение.

II. Промени, свързани с изменение на Закона за политическите партии:

Намаляване на държавните субсидии.

ГК „Равни пред закона”, Софийска протестна група, НКЦ ”Време е”

I. Промени в изборните правила:

1. Мажоритарен изборен вот в два тура, 240 едномандатни изборни райони.

2. Образуване на 240 изборни района по териториален и демографски принцип с цел постигане на равен брой хора за изборен район.

3. Въвеждане на предварителна /активна/ регистрация 1 месец преди изборите.

4. Намаляване на необходимия брой подписи за регистрация за участие в изборите – 500 подписа за всеки предложен кандидат.

5. Намаляване на финансовия депозит за явяване на изборите – 500лв. за всеки издигнат кандидат.

6. Допускане на гражданска квота в СИК, РИК, ОИК, ЦИК с възможност за пълен контрол на процеса на изборите.

7. Гласовете на гражданите, живеещи извън страната, да се разпределят по адресната им регистрация в България.

8. Всеки кандидат да може да бъде издиган само в един изборен район, като се вземе предвид адресната му регистрация за последните три години.

9. Въвеждане на електронно и машинно гласуване

10. Създаване на задължителен дигитален публичен регистър на жалбите и решенията.

11. Отмяна на съществуващите ограничения относно кръга на лицата, имащи право да оспорват резултатите от изборите, разширяване правото на обжалване на решенията на ЦИК, както и регламентиране, че при липса на изрично предвидено в Изборния кодекс право да се обжалва съответното действие/бездействие или административен акт те могат да бъдат обжалвани по общия ред в АПК.

12. Гарантиране на равнопоставен, безплатен, свободен достъп до обществените медии за дебати и безплатно излъчване на клипове /в рамките на 30 секунди/ за всички партии и кандидати на инициативни комитети, заявили участие в изборите. Задължителен надпис платено в платените медийни изяви. В медиите да бъдат допускани само дебати по предварително обявени теми при равнопоставено участие - без каквито и да е преференции, било то по време или представителство.

13. Сметната палата в разумен срок да огласява публично, чрез обществените медии, финансовата отчетност на всички участници в изборния процес и да се произнася по евентуалните им нарушения.

II. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

1. За кандидат депутат може да бъде издиган всеки, който е бил депутат не повече от 2 последователни мандата.

2. Отпадане на имунитета на кандидат-депутати.

3. Възможност за предсрочно прекратяване на мандата на народен представител при иницииране на отзоваването му с 2/3 от гласовете на избирателите, от чийто район е избран.

III. Промени, свързани с изменение на Закона за политическите партии:

Намаляване на партийната субсидия от 12 лв. на 1.60 лв.

НПО „България Грийн енд Клийн”

I. Промени в изборните правила:

1. Изцяло мажоритарен изборен вот.

2. Всеки кандидат да може да бъде издиган само в един изборен район, като се взима предвид адресната му регистрация за последните три години.

3. При гласуване в чужбина да се гласува за изборния район, където е постоянния адрес на съответните граждани в България.

4. Постоянна изборна администрация.

5. Граждани с двойно гражданство да не могат да избират.

6. Пълна отчетност на изборните книжа и отговорност.

II. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

1. Задължително гласуване.

2. Уседналост на кандидатите за народни представители.

Граждани за електронно гласуване – онлайн, Донка Дженова, Росен Болградов, Пламен Атанасов

Електронно гласуване, което да се провежда паралелно с друг вид гласуване – традиционното гласуване на хартиен носител или машинно гласуване в контролирана среда.

Група „Обединени за глобална промяна“ - Велико Търново

I. Промени в изборните правила:

1. Пропорционална система с преференциален вот с нисък праг за валидност на преференцията (1%).

2. Забрана за заплащане на застъпниците

3. Активна регистрация на гласоподавателите.

4. Вместо подписките, с които партиите се регистрират за изборите - избирателите да се подписват за дадена партия или независим кандидат при регистрацията си за изборите по т. 3. Да се намали броят изисквани подписи, както и депозитът.

5. Машинно гласуване.

6. Забрана един човек да се кандидатира в повече от един изборен район.

7. Равнопоставеност в предизборната агитация (финансирането). Да се забрани уличната реклама. Забрана за използване на държавната субсидия на партиите за предизборна реклама.

8. Ограничение за уседналост и при парламентарните и президентските избори, подобно на това при общинските и европейските – само живеещи на територията на страната да гласуват. Не може граждани, които живеят под чужда юрисдикция, да избират властта, която управлява нас

II. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

1. Отмяна на чл.12, ал. 2 от Конституцията.

2. Образователен ценз за гласоподавателите – основното образование е задължително и да стане необходимо за получаване на избирателно право.

НПО „Движение на протестиращите „Освобождение”, НКЦ „Време е”, ПК „НОВА ИДЕЯ”, Гф „Промяна”, ФГ „Изборен Кодекс”, Асоциация за правна защита на фирмите - Ст. Загора, ГД „Будно” – Габрово, „Коалиция на протеста”

1. Промени в изборните правила:

1. Гласуването да е on-line.

2. Гласуването да е машинно.

3. Активна регистрация за участниците в изборите.

4. Уседналост от една година за българите с двойно гражданство.

5. Въвеждане на пропорционална изборна система с преференциален елемент с нулев праг.

6. Кандидат депутат да може да бъде издигнат от само един изборен район.

7. Създаване на 32-ри МИР - „Чужбина”.

8. Премахване на партийните квоти в СИК, РИК, ОИК и ЦИК.

9. Равнопоставеност на инициативните комитети с партиите - един инициативен комитет да има право с един депозит да издига различни независими кандидати във всички райони.

10. Намаляване на необходимите подписи за издигане на независим кандидат за народен представител от ИК на 500 подписа и депозит за участие в размер на 500 лева.

11. Обединението на всички независими кандидати за народни представители, издигнати от ИК, в единна независима листа за всеки от изборните райони, приравнена по права на листите на регистриралите се за участие в изборите политически партии.

12. Равно време в обществените медии за всички участници в изборния процес.

13. Прагът на парламентарно представяне да се намали на 3 %.

II. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

Гласуването да е задължително.

Уседналост за кандидатите за депутати.

III. Промени, свързани с изменение на Закона за политическите партии:

След преминаването на 1% да се получава субсидия, независимо дали резултатът е постигнат от коалиция или не. Субсидията да бъде намалена с 70%.

Сдружение „Европейско образование и граждански инициативи”

1. Въвеждане на пропорционална избирателна система с машинно гласуване и отбелязване на преференции в листите.

2. Въвеждане на активна регистрация за гласуване.

3. Обособяване на МИР „Чужбина”.

4. По-ясна дефиниция в Изборния кодекс на правата и задълженията на наблюдателите по време на изборния ден.

5. Задължително произнасяне на РИК и ЦИК по жалби на граждани в изборния ден.

6. Отпадане на деня за размисъл, определен в Изборния кодекс.

7. Отпадане на забраната за оповестяване на екзит пол резултати преди обявяването на края на изборния ден.

8. Отпечатване на изборните книжа единствено от печатницата на Българската народна банка.

9. Въвеждане на гласуване по Интернет – първоначално само за гласуващите в чужбина.

10. Отпадане на възнагражденията от партиите за техните застъпници в изборния ден.

11. Наблюдателите да се ползват с права на член на СИК.

12. Изпълними условия за регистрацията на независими кандидати – брой на подписите за регистрация: 1000.

13. В ЦИК – експерти. Отпадане на политическите квоти за членове на ЦИК. Постоянно действащ граждански борд към ЦИК.

Сдружение “Гражданско общество за Добрич”

I. Промени в изборните правила:

1. Въвеждане на машинно гласуване.

2. Въвеждане на принцип на уседналост.

3. Увеличаване на възрастовата граница за кандидатите за общински съветници и кметове.

4. Пълна забрана за провеждането на негативна кампания от страна на политическите партии и участниците в изборите през време на изборната им кампания, като при нарушаване на това изискване нарушителят да бъде отстранен от участие в изборите.

5. Пълна забрана за публично разгласяване на социологически проучвания от страна, както на социологическите агенции, така и на участниците в изборите 30 дни преди изборния ден с цел недопускане на манипулация в мисленето на избирателите и внушения по повод формиране на насоката на бъдещия им вот.

6. Предоставяне на безплатно участие във всички държавни медии за участниците в изборите и определяне на задължителна достъпна тарифа за заплащане за участие в частните медии.

7. Минималния праг в разпределението на мандатите на национално ниво да бъде намален на 2% за партии и коалиции от партии и съответно нисък праг за независими кандидати.

8. Премахване на депозита за участие в изборите .

9. Всички парламентарно представени партии да имат равен брой членове в ЦИК, РИК, ОИК и СИК.

II. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

1. Гласуването да е задължително.

2. Уседналост за кандидатите за депутати.

3. Увеличаване на възрастовата граница за кандидатите за народни представители и за общински съветници и кметове.

4. Въвеждането на мандатност.

5. Областните управители да се избират пряко.

III. Промени, свързани с изменение на Закона за политическите партии:

Премахване напълно на субсидирането на политическите партии.

Движение за граждански контрол

I. Промени в изборните правила:

1. Дебатите да бъдат предавани по Националната телевизия и радио в удобно за повечето хора време, например между 18.00 часа и 22.00 часа.

2. Важността на обсъжданите теми предполага своевременно да се проведе и по-широка информационна кампания, включваща всички медия канали. Финансирането на тази кампания може да се извърши от субсидиите на партиите.

3. Пропорционална избирателна система с преференции без ограничения или мажоритарен изборен вот в два тура.

4. Даване право на инициативни комитети да издигат граждански листи и независими кандидати.

5. Намаляване необходимия брой подписи за регистрация за участие в изборите на 1000 подписа за инициативни комитети и 5 000 за ПП (към направление 1).

6. Сваляне на финансовия депозит за явяване на изборите на 1000 лв. за инициативен комитет и 5 000 лв. за ПП (към направление 1). Финансов депозит в размер на 500 лв. за всеки издигнат кандидат (към направление 2). Необходим брой подписи за регистрация за участие в изборите – 500 подписа за всеки предложен кандидат (към направление 2).

7. Въвеждане на задължителна предварителна /активна/ регистрация за участие в изборите.

8. Гарантиране на равнопоставен, безплатен, свободен достъп до обществените медии по време на предизборната кампания, както и задължителен надпис платено в платените медийни изяви. В медиите да бъде забранена политическата реклама, допускат се само дебати по предварително обявени теми при равнопоставено участие - без преференции по време или представителство.

9. Допускане на гражданска квота в СИК, РИК, ОИК, ЦИК с възможност за пълен контрол на процеса на изборите.

10. Сметната палата в максимално кратък срок да огласи публично - чрез обществените медии, финансовата отчетност на всички участници в изборния процес и да се произнесе по евентуалните им нарушения.

11. Гласовете на гражданите, живеещи извън страната, да се разпределят по адресната им регистрация в България.

12. Всеки кандидат да може да бъде издиган само в един изборен район, като се взема предвид адресната му регистрация за последните три години.

13. Отпадане на имунитета на кандидат-депутати.

II. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

1. За кандидат да може да бъде издиган само лице, което не е било народен представител повече от 2 последователни предходни мандата.

2. Отзоваване на народните представители.

III. Промени, свързани с изменение на Закона за политическите партии:

Намаляване на субсидиите за партии, които са преминали 1% - в размер на не повече от 1% от минималната работна заплата за всеки действителен глас.

Клуб „Сенатор”

Въвеждане на т.нар. немски модел на изборна система, която се нарича „пропорционална система със силен мажоритарен елемент”.

Основните принципи на системата са:

1. Избиране на половината от народните представители мажоритарно, в един тур, в специално създадени едномандатни изборни райони. По този начин всеки избирател ще има възможност лично да се запознае и да гласува за своя народен представител.
2. Всеки мажоритарен кандидат получил най-много гласове се смята за избран, независимо дали партията, която го е номинирала е преминала бариерата. Същото важи и за независимите кандидати.
3. Другата половина от народните представители се избира чрез национални партийни листи.
4. Определянето на броя на мандатите за всяка партия се извършва на база подадените гласове за националната пропорционална листа.

Национално инициативно движение „Гражданско участие в управлението на държавата”

1. Промени в изборните правила:

1. Българските граждани с двойно гражданство да имат право на глас, ако от последните 4 години поне 2 са се осигурявали пенсионно и здравно и са плащали данъци в страната.
2. Българските граждани работещи в чужбина се регистрират предварително, че желаят да гласуват, след което гласуват електронно.
3. Гласуването на всички граждани в страната да е машинно.
4. Пропорционални листи с 0% преференция.
5. Инициативните комитети да могат да регистрират граждански листи в многомандатните изборни райони.
6. Подписките за инициативните комитети, регистриращи граждански листи в многомандатните изборни райони в до 6 МИР-а - 1000 подписа на МИР, а при 7 и повече МИР-а - 7000 подписа.
7. Съставите на ЦИК, РИК, ОИК и СИК да се избират по следния принцип 6 члена от първите 6 най-добре представили се участници на последните парламентарни избори и 5 члена по жребии от участниците в предстоящите избори, като председателят и говорителят на комисиите е от

6-те члена, а зам.председателят и секретарят са от 5-те члена, като всички се избират с жребии.

8. Забрана на един адрес да се регистрират повече от 4 семейства.

9. Създаване на изборен регистър и периодично изчистване на фантомите.

10. Пропорционално разделяне на гласовете от чужбина по МИР-ове.

11. Безплатен достъп до национални медии с определено време поравно за всички, допълнителното участие се заплаща.

12. Без ден за размисъл и гласуване в събота.

13. Видео наблюдение при преброяването на гласовете.

14. Минимум 90% представителност на гласувалите и ако има преминали 3% граница и не са представени влизат и те, както и златен глас за победителя и евентуално втория ако е необходимо и трети мандат се дава само ако първата и втората партия имат не повече от 119 депутата.

II. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

1. Образователен ценз и възраст на гласоподавателя – завършен 7 клас и право на глас от навършени 20 години до ненавършени 80 г.

2. Мандатност на депутатите – не повече от три участия в парламента и не – повече от 2 поредни.

3. Кандидатите за народни представители да имат навършени 30 години към регистрирането им в листите.

4. При напускане на групата се напуска и парламента и влиза следващият в листата.

5. Отзоваване на депутати от избирателите.

III. Промени, свързани с изменение на Закона за политическите партии:

1. Субсидиите за парламентарно представените субекти да е по 6 лв. на глас годишно, а за всички останали участници в изборите по 3 лв. на глас годишно, но ако са взели не по-малко от гласовете необходими за едно място в парламента.

2. При влезли независими кандидати субсидията е по 6 лева на глас годишно, а ако са с гражданска листа субсидията се разделя поравно на всеки влязъл.

Сдружение за насърчаване на гражданската активност

I. Промени в изборните правила:

1. Система на гласуване: мажоритарна, пропорционална, или смесена. Най-подходяща би била смесената система пропорционално-

мажоритарна с преобладаване на пропорционалния елемент. Пропорционалните листи могат да бъдат две – първата – преференциална, където гласоподавателите биха могли да преподреждат реда на кандидатите, и втора (до напр. 15-20% от общия брой депутатски места) без право на преподреждане на централното ръководство на партиите.

2. Изваждане на партиините квоти от ЦИК или граждански борд към ЦИК.

3. Откъсване на изборния процес от местната и областна администрация.

4. Издигане на нивото (административния капацитет) на избирателните комисии на различните нива с евентуално разрешение в тях да участва съдебната власт (съдиите, евентуални прокурори).

5. Забрана за обявяване на социологически проучвания най-малко две седмици преди изборите.

6. Равнопоставеност на кандидатите в медиите.

7. Изчистване на “мъртвите души” от избирателните списъци.

8. Машинно гласуване в секциите, чрез електронно (машинно) устройство, което би следвало да намали броя на грешките (волни или неволни) при преброяване на гласовете.

9. В случай че се въведе район “чужбина” е необходимо да се гарантира равнопоставеността на избирателите в различните държави, което е в прерогативите на Външно министерство.

10. Интернет “електронно” гласуване.

II. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

1. Намаляване на броя на депутатите.

2. Задължително гласуване.

III. Промени, свързани с изменение на Закона за политическите партии:

Размерът на държавната субсидия за издръжка на партиите и коалициите да се намали.

ПП „ВМРО-Българско национално движение“

I. Промени в изборните правила:

1. По-добро дефиниране на принципа за уседналост, заложен като изискване за участие в изборите за общински съветници и кметове – терминът „живял” в съответното населено място да се замени с термина „пребивавал”, т.е. обвързване не само с административната регистрация по административен адрес, но и с реалното, фактическото пребиваване в съответното населено място.

2. Въвеждане на машинно гласуване. Въвеждане и на гласуване чрез Интернет и по пощата.

3. Гласуването в чужбина да бъде ограничено само в дипломатическите служби – посолства и консулства.

4. Премахване на партийните квоти при формиране на избирателните органи. Премахване на принципа за „парламентарно и непарламентарно представени партии и коалиции”, в това число и в отразяването на предизборната кампания. Пълна равнопоставеност между участващите в изборите политически субекти и техните кандидати.

5. Създаване на професионална изборна администрация, която администрира целия изборен процес.

6. Създаване на регионални преброителни центрове.

7. Запазване на пропорционалната изборна система при избор на колективни органи чрез прилагане на преференциално гласуване с праг 5%.

8. Намаляване на прага за участие в разпределението на мандатите за партии и коалиции от 4% на 3%.

9. Въвеждане на преференциално гласуване с праг 5%.

10. Изчислението и разпределението на мандатите да се извършва по метода Д’Онт при избори за народни представители.

11. При произвеждане на избори за общински съветници и кметове въвеждане на преференциално гласуване с праг 5% за избор на общински съветници. Избираемост на районните кметове за градовете с районно деление. Изчислението и разпределението на мандатите да се извършва по метода Д’Онт.

12. При произвеждане на избори за членове на Европейския парламент да се въведе пропорционална система с преференциално гласуване при праг от 5% за пренареждане на листа.

II. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

1. Въвеждане на „задължително гласуване”.

2. Право да избират и да бъдат избирани имат български граждани със завършена степен на образование не по-малка от „основно образование”.

Сдружение с нестопанска цел в обществена полза „Конфедерация за защита от дискриминация”

I. Промени в изборните правила:

1. Електронно гласуване.

2. Да се предвиди смесена, т.е. мажоритарно-пропорционална изборна система – 50/50, като пропорционалната изборна система да бъде с преференциални листи.

3. Да се изравни броят на гласовете, с които един мажоритарен кандидат и всеки кандидат от пропорционална листа се смята за избран.

4. Да се въведе централна електронна информационна система и свързани с нея общински такива, разположени в съответните областни центрове.

5. Да се намали „избирателния праг“ за партии и коалиции от 4 % на 2% от общия брой на подадените гласове.

6. Да се облекчи режима и да се осигури равнопоставеност при участието на независимите, т.е. на мажоритарните кандидати за народни представители и общински съветници в изборите относно депозита и подписките.

7. Да се предвиди санкционна мярка за гражданите, които не са упражнили своето избирателно право, като например събиране на данък „обществено участие“ или на насърчителна мярка (под формата на фискално, осигурително или друго облекчение) за граждани, които упражняват избирателното си право.

II. Промени, свързани с изменение на Закона за политическите партии:

Размерът на държавната субсидия за издръжка на партиите и коалициите да се намали.

Национална социална общност

1. Промени в изборните правила:

1. Участие в изборите на граждански сдружения и асоциации, регистрирани по ЗЮЛНЦ, на принципа на инициативните комитети.

2. Намаляване на депозитната вноска за участие до 5 минимални работни заплати.

3. Намаляване на броя на подписите за издигане на кандидатура – до 10 % от населението на съответния район.

4. Възможност за отзоваване на лица, заемащи изборни длъжности, въз основа на подписка от 20 % от броя на гласоподавателите.

II. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

1. Въвеждане на принципа на уседналост за кандидатите за народни представители, т.е. да са живели поне 5 години в съответното населено място с адресна регистрация.

2. Диференциране на понятието „имунитет“ и ограничаването му само до функционален имунитет.

III. Промени, свързани с изменение на Закона за политическите партии:

Държавната субсидия за съответната избираема длъжност да е равна на 1 % от минималната работна заплата за получен глас. Да се предвиди наказателно преследване за нецелево разходване на субсидията.

Сдружение „Пейо Яворов-2007“

I. Промени в изборните правила:

1. Въвеждане на електронно(машинно) гласуване.
2. Да има мажоритарни кандидати на народни представители, които да бъдат издигнати с 3000 подписа.
3. Да се въведе приемно време на избраните народни представители, което да бъде обявено и в интернет.
4. Народните представители да се отчитат два пъти годишно пред избирателите, като датата и мястото на отчета бъдат предварително обявени поне 15 дни по-рано.
5. Избирателите да имат право да изискват писмени отговори от народните представители за тяхната работа и да получават отговор в срок до 15 дни.
6. Да се въведе преференциално гласуване.

II. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

1. Да се въведе ограничение на броя на мандатите на народните представители до три.
2. Да се въведат долна и горна възрастова граница за народните представители – кандидатите да са от 33 до 75 годишна възраст.
3. Да се предвиди отзоваване на народните представители – при искане на 50 % от избирателите.

III. Промени, свързани с изменение на Закона за политическите партии:

Да се намали държавната субсидия на политическите партии – до 1 лв. на глас.

IV. Предложения, свързани с Правилника за организацията и дейността на Народното събрание:

1. Да се премахне паричната добавка върху заплата за председател на постоянна комисия в Народното събрание.
2. Да се премахнат привилегиите (служебни коли, разходи за наем и други подобни).
3. Да се предвиди право на безплатен градски и междуградски транспорт.
4. Да се въведат отличителни знаци за народните представители, за да могат да бъдат разпознавани.

Народно социално движение

1. Промени в изборните правила:

1. Предварителна регистрация на избирателите.
2. Въвеждане на машинно гласуване, като се минимизират възможностите за манипулиране на вота.
3. Избирателите, живеещи в чужбина, да могат да упражняват изборното право само на територията на дипломатическите и консулските представителства.
4. Намаляване на депозитите за участие в изборите и сумите да бъдат връщани след провеждане на изборите.
5. Намаляване на броя на изискуемите подписи за регистрация за участие в изборите.
6. Намаляване на броя на изискуемите гласове за определяне на изборните резултати (т.н. бариера за влизане в парламента).
7. Да не се въвежда мажоритарна изборна система.

II. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

1. Ограничаване изборното право – такова да имат само българските граждани, живели последните 6 месеца в страната. Обмисляне на възможността тази мярка да бъде приложена временно, напр. за срок от 1-2 години, докато условията на изборния процес се прецизират и злоупотребите премахнат.
2. Въвеждане на образователен и възрастов ценз за активното изборно право.
3. Въвеждане на образователен ценз и по отношение на пасивното изборно право.

III. Промени, свързани с изменение на Закона за политическите партии:

1. Да не се намалява субсидията на политическите партии.
2. Да се намали броя на гражданите, които могат да учредяват политическа партия.

III „Реформа”

1. Промени в изборните правила:

1. Въвеждане на електронно гласуване с индивидуален електронен сертификат и парола за всеки един гласоподавател.
2. Изчистване на „мъртвите души” от изборните списъци.
3. Въвеждане на активна регистрация по електронен път на българските граждани, живеещи в чужбина.
4. Равнопоставено представяне на всички регистрирани партии в обществените медии.

5. Забрана за оповестяване и провеждане на демоскопски изследвания 30 дни преди изборния ден.

6. Да отпаднат депозитите за участие в изборите.

7. Да отпадне изискването при регистрацията за избори партиите да представят списък, съдържащ имената, единния граждански номер и саморъчен подпис на не по-малко от 7000 избиратели, подкрепящи регистрацията.

II. Промени, свързани с изменение на Закона за политическите партии:

1. Да отпадне всякакво държавно финансиране на политическите партии.

2. Да се дадат правомощия на съда след служебна справка да отказва вписване на председатели или членове на управителния съвет на партии, които вече са вписани като такива в други действащи партии.

3. Да отпадне изискването партиите да представят в Софийския градски съд извлечение от протокол, с който се удостоверява проведено заседание на техния върховен орган, определен с устава на партията, независимо дали са налице обстоятелствата, подлежащи на вписване, в срок до един месец от провеждане на заседанието.

III. Промени в Наказателния кодекс

Купуването и продаването на гласове да се наказва с минимум 10 години лишаване от свобода и с до 20 години лишаване от свобода да се наказва организирането на манипулации, фалшификации или търговия с гласове.

Обществен Съвет Русе

Електронно гласуване.

Предложение, препратено от омбудсмана на Република България.

-1

I. Промени в изборните правила:

1. Създаването на актуална база данни на избирателите, която да гарантира присъствие в избирателните списъци само на лица, които имат право да гласуват. Подобрен контрол върху лицата, дописвани в официалните списъци по време на самото гласуване.

2. Трансформиране на пасивното избирателно право в задължение за участието в избори, референдуми и други форми за допитвания до народа. Въвеждане на имуществена санкция за неучастие в избори и форми на пряка демокрация.

3. Областните управители да се избират пряко.

4. Въвеждане на смесена система за гласуване. Мажоритарна за 50 % от местата в парламента и пропорционална за останалите 50 %. Пропорционалната система да позволи избирателите да изразят предпочитания към поредността на кандидатите в листата.

5. Промяна в регламентацията за допускане до упражняването на активно избирателно право. Регистрацията в ЦИК да се допуска при наличие на 1000 подписа за кандидат за изборна длъжност.

6. Промяна в бариерата от 4 % за влизане в парламента.

II. Промени, свързани с изменение на Закона за политическите партии:

1. Предоставяне на държавна субсидия само на партии, получили над 3 % от действителните гласове.

2. Контрол върху разхода на средствата само за дейности, свързани с партийната работа.

III. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

1. Въвеждането на ограничение в броя на мандатите, които едно лице може да заема на изборна длъжност.

Предложение, препратено от Омбудсмана на Република България.

- 2

I. Промени в изборните правила:

1. Изчистване на избирателните списъци от т.нар. „мъртви души”.

2. При регистрация в ЦИК на кандидатите за народни представители, членове на Европейския парламент, президент, вицепрезидент, кметове на общини и кметства, както и общински съветници да се изисква и задължителен тест за психическа годност.

3. Всеки да може да се регистрира в ЦИК и да има право да бъде избран без ограничения от финансов и политически характер.

4. Да се въведе смесена система за избор на народни представители при формиране на Народното събрание – мажоритарна и пропорционална. От всичките 240 народни представители - 120 да се избират мажоритарно. При останалите 120, които ще се избират пропорционално да се въведе разграничение, като 60 от тях да могат да бъдат подреждани от самите избиратели в рамките на предложените от партиите и организациите листи, а другите 60 да се избират съобразно предложенията на партиите и организациите.

II. Промени, свързани с изменение на Закона за политическите партии:

1. Прагът за право на държавна субсидия за участвалите в изборите кандидати да бъде 3 % от действително получените гласове за съответния независим кандидат или партия.

2. Държавната субсидия да се управлява от държавна агенция или друг специализиран държавен орган, като за всеки кандидат или партия субсидията да се съхранява в специална набирателна сметка. Отпускането на средства от тази сметка може да става само след представяне на доказателства за действително направените разходи за срещи с избиратели, предизборна кампания и други изрично посочени.

3. Контрола върху управлението на държавната субсидия да се извършва ежегодно от Сметната палата и да се публикува електронно.

III. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

1. Ограничение до два мандата за народни представители.

2. Задължително гласуване. Административнонаказателна отговорност – глоба в размер около 50 лв. за тези лица, които не упражняват правото си на глас.

3. Да се въведе образователен ценз за упражняване правото на глас.

Национално инициативно движение ГУУД

Система за отчитане на резултатите от парламентарни избори:

а) минимум 90% от гласувалите да имат представителство в Народното събрание;

б) ако след разпределението на гласовете има субекти преминали 3% и не са разпределени и те да се разпределят;

в) златен глас (златна акция за придобиване на мнозинство при паритет 120/120) за победителя и евентуално вторият, ако е необходимо и трети мандат се дава само ако първата и втората партия имат не повече от 119 депутата;

г) приоритетно се разпределят гласовете на инициативните комитети и на инициативните комитети с граждански листи от 2 до 6 МИР-а, ако са събрали необходимите гласове за едно кандидатско място;

д) инициативните комитети с граждански листи в 7 и повече МИР-а се третираат като политическите субекти.

ПП „Лидер”

I. Промени в изборните правила:

1. Равнопоставеност на парламентарно представените с извънпарламентарно представените партии по отношение на членовете на секционните избирателни комисии.

2. Въвеждане на активно изборително право, например, лица, които имат данъчни задължения към общините да отпадат от изборителните списъци.

3. Създаване на постоянна деполитизирана изборна администрация.

4. Въвеждане на наказателна отговорност и за членове на изборни комисии, които фалшифицират резултатите.

5. Членовете на СИК да имат завършено минимум средно образование.

6. Въвеждане на преференциален вот с нулева ставка.

7. Отпадане на прага за влизане в Народното събрание.

8. Съставяне и поддържане на коректни изборителни списъци, изчистени от "мъртвите души."

9. По време на предизборна кампания да се гарантира справедлив и равен достъп на всички партии - парламентарни и извънпарламентарни, до всички медии.

10. Отпечатване на бюлетините за всички видове избори - местни, парламентарни, президентски и за членове на Европейския парламент, да става от БНБ.

11. Въвеждане на машинно гласуване.

12. Предварителната регистрация на застъпниците да отпадне.

13. Предварителна активна регистрация ако не се въведе задължително гласуване.

II. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

1. Въвеждането на образователен ценз за гласоподавателите.

2. Задължително гласуване за всички български граждани.

3. Въвеждане на мандатност на народните представители. Не повече от три участия в парламента и не повече от два последователни мандата.

III. Други промени

Обвързване на народния представител (общинския съветник) посредством граждански или трудов договор с изборителите, уредено в закон или в Изборния кодекс.

Предложение, препратено от Омбудсмана на Република България.

- 3

1. Да отпадне възможността партиите да участват със свои представители в изборите за народни представители.

2. Изборните райони по брой да са равни на броя на народните представители.

3. От всеки изборен район да се избира само по един представител - живеещ в този район.

4. Партиите с партийни сили и средства да консолидират идеи и специалисти, с които да създават програми и ги представят пред Народното събрание. Тази партия или коалиция, която убеди народните представители в предимствата и реалността на програмите си ще получава мандат от Народното събрание за съставяне на правителство.

Фондация „Екология, спорт, здраве”

I. Промени в изборните правила:

1. Гласуване само на територията на Република България.
2. Равнопоставеност на субектите, участващи в изборния процес.
3. Преференциален вот без праг и мажоритарен избор.
4. Преформатиране на изборните райони.
5. Централната избирателна комисия:
  - а) постоянно действаща изборна администрация;
  - б) отмяна на партийната квота;
  - в) прилагане принципа на експертност.
6. Премахване на депозита за участие в изборите.
7. Намаляване броя на подписите за издигане на независим кандидат за народен представител до 500.
8. Намаляване на прага за влизане в Народното събрание на 2%.
9. Контрол върху произхода на средствата, дарявани за финансирането на предизборни кампании.
10. Прецизиране на правилата и сроковете за предсрочно произвеждане на избори.

II. Промени, свързани с изменение на Закона за политическите партии:

Намаляване на субсидията за политическите партии и повишаване на контрола за изразходването ѝ.

III. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

1. Въвеждане на задължително гласуване.
2. Отпадане на Великото народно събрание. Функциите и правомощията му да бъдат поети от обикновено Народно събрание.
3. Равнопоставеност на субектите, участващи в изборния процес.
4. Намаляване възрастовата граница за гласуване – от 18 на 16 години.
5. Въвеждане на минимален възрастов праг 30 години за издигане на кандидат за народен представител и министър.

Гражданско движение „Свободни Можещи Силни“

1. Отмяна на задължителните подписи и свеждането им до нула.
2. Отмяна на задължителните парични суми и свеждането им до нула.
3. Запазване на изборният праг от 4 % , с опция за неговото вдигане на 5 %.
4. Една изборна система:
  - а) изцяло пропорционална с промяна на досегашната методика на изчисление на мандатите;
  - б/ изцяло мажоритарна – по модела на френската избирателна система.

Българска работническо-селска партия

I. Промени в изборните правила:

1. Отмяна на депозита за участие в парламентарните, президентските и изборите за евродепутати.
2. Намаляване на изискуемите 7000 подписа на 1000, да отпадне вписването на ЕГН, може да се вписва тел/gsm на подписалия се, което да позволи проверка за верността на подписа.
3. Безплатно време по БНТ и БНР за кампанията.
4. Безплатни репортажи по БНТ и БНР -по два всеки ден от предизборните мероприятия на всяка партия.
5. Без праг за влизане в парламента,
6. Пропорционална система,

II. Промени, свързани с изменение на Закона за политическите партии:

1. Отпадане или еднакво субсидиране на всички партии според получените гласове на парламентарни избори.
2. При отпадане на субсидирането на партиите да се осигури безплатно целогодишно определено време на всяка партия по БНТ и БНР за огласяване на програмите и текущи документи на съответната партия.
3. Отпускане на помещения за офиси на централните ръководства на всички регистрирани в съда партии.
4. Да се осигурят помещения за клубове по населени места, които да се ползват безплатно, по правилник и график от всички извънпарламентарни партии.
5. Партиите , които през отчетната година нямат приходи и разходи да се отчитат само с един документ-декларация.

III. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

1. Задължително гласуване за всички граждани.
2. Най-много до два мандата за народен представител с възможност за отзоваване по всяко време.

IV. Промени, свързани с изменение на Закона за публичност на имуществото на лица, заемащи висши държавни, обществени и други длъжности в публичния и частния сектор:

Да се отменят актовете и самия закон за членовете на ръководствата на партиите, които не получават субсидии за невнесени декларации.

Движение „Народен юмрук”

I. Промени в изборните правила:

1. Партиите преди изборите за Народно събрание да определят към кое от трите идеологическо направление принадлежат: либерален капитализъм, социалдемократическо, антикапиталистическо.

2. За да се осигури формирането на идеологическите направления в Народното събрание избраните от дадена партия се включват в блок от партии от едно и също идеологическо направление. Народни представители, избрани от граждански инициативни комитети могат да се включат към избран от тях блок.

3. Приближаването на пропорционалната система към избирателите може да стане с увеличаване на броя на многомандатните райони. Така при 240 мандата могат да се формират 60 района с по 4 мандата. При евентуално съкращаване на броя на народните представители до 180 това означава по три мандата на район.

4. Местни избори – мажоритарни, както за кметовете, така и за съветниците. Необходимо е да се установи норма колко граждани трябва да представлява съветникът. Тя може да е в някакви не много широки граници – сравними с броя избиратели в избирателна секция.

II. Промени, свързани с изменение на Закона за политическите партии:

При запазване на държавната субсидия за политическите партии, то трябва да бъде, както по резултатите от парламентарните избори, така и по резултатите от местните избори. Субсидия да се получава за всеки глас.

III. Други промени:

1. Да се създаде закон за пенсионерите и тяхната съсловна организация.

2. Да се създаде закон, предвиждащ организацията, пълномощията и изграждането на териториален принцип на единна национална организация на избирателите, като всеки включен в избирателните списъци по право е неин член. Структура трябва да е обвързана със структурата на райониране за местни и парламентарни избори. При промени в Конституцията – включване на съответни текстове.

Предложения от граждани от Габрово

I. Промени в изборните правила:

1. При двойно гражданство, правото на гласуване да бъде съобразено с постоянното местоживееене.

2. Машинно гласуване.

3. Видеонаблюдение на избирателните секции и запис в архив.

II. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

1. Задължително гласуване на всички граждани, намиращи се на територията на България. Ако не е задължително гласуването и са участвали под 50% изборите да се смятат за невалидни.

2. Образователен ценз. Завършено средно образование, може да се изисква и навършени 21 години. За придобиване на избирателни права е задължително владеенето писмено и говоримо на български език, изпит по българска история, което да важи и за тези, които живеят извън България.

3. Забрана за участие в изборите на всеки политик и гражданин, участвал в разграбването на държавата през последните 23 години.

4. Персонална отговорност за думите и делата на министри, депутати и всички изборни длъжности.

5. Механизъм за отзоваване на всяка изборна длъжност.

Граждани участници в протестите в Габрово

I. Промени в изборните правила:

1. Мажоритарен вот.

2. Барьерата в чл. 109 на ИК за независимите кандидати да падне от 5 000 на 500 избиратели.

3. Всеки кандидат за народен представител да бъде кандидат само в един единствен многомандатен изборен район.

4. Електронно гласуване

II. Промени, свързани с изменение на Закона за политическите партии:

Субсидиите на партиите да бъдат премахнати.

III. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

1. Отзоваване на депутати.

2. Мандатност на народните представители – до два мандата.

3. Мандатът на Народното събрание да се намали от 4 години на 2 години.

IV. Други промени:

Пряк избор на съдии, прокурори, началници на полицейски управления и областните управители.

Движение „България на народа”

I. Промени в изборните правила:

1. Мажоритарна и преференциална форма (с преномериране и зачеркване на кандидатите).
2. Машинно гласуване.
3. Изборният праг да бъде намален от 4 % на 2 %.
4. Издигане на кандидати от инициативни комитети.
5. Без право на участие в изборите на кандидати, които не са живели последната една година в България, не владеят български език и не плащат данък в България.
6. Без право на участие в изборите при двойно гражданство.
7. Заявка за участие в изборите на граждани.
8. Безплатно равнопоставено участие в държавните медии на всички кандидати.
9. Хиляда членове за регистрация на формация и независим кандидат.
10. Депозитът за участие в изборите на формации и независими кандидати да бъде 500 лв.
11. Кандидатстване само в един изборен район.
12. Изчистване на избирателните списъци от мъртвите души.
13. При независим кандидат – 2000 подписа.
14. Без пътуващи секции.
15. Прерайониране на изборните райони за равнопоставеност на депутатите.
16. Предизборна кампания само в държавните медии.
17. Държавните служители не могат да участват в агитационна дейност.
18. Да бъдат анулирани установените купени гласове.

II. Промени, свързани с изменение на Закона за политическите партии:

Премахване на партийните субсидии.

III. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

1. Велико народно събрание за промяна на Конституцията
2. Изборност на министри, заместник министри, областни управители и в съдебната система.
3. Отзоваване на депутати, министри, областни управители.
4. Премахване на имунитета на депутати, министри, магистрати.
5. Броят на народните представители да бъде намален на 120.
6. Признаване на изборите за редовни при гласуване на над 50 % от избирателите.

Съюз на патриотичните сили „ЗАЩИТА”

1. Промени в изборните правила:

1. Смесена изборителна система
2. Машинно гласуване
3. Заличаване на т.нар. „мъртви души” в изборителните списъци
4. Изборителната бариера за НС – 2,5%.
5. Преференция – 5%.
6. Премахване на изискуемият депозит или неговото намаляване до символичен
7. Условиата за издигане на независими кандидати да се облекчат.
8. Безплатен или поне евтин и равнопоставен достъп до обществените медии.

II. Промени, свързани с изменение на Закона за политическите партии:

Рязко намаляване на субсидията на политическите партии.

III. Промени, свързани с изменение на Конституцията:

Задължително гласуване

III „Обединение земеделци”

1. Промени в изборните правила:

1. Изборният праг да бъде 3 %.
2. Преференция с праг до 4%.
3. Да се въведе машинно гласуване и да стартира дейността по въвеждане и на процедура за интернет гласуване.
4. Изборните бюлетини да бъдат отпечатани в официална държавна институция като печатницата на БНБ и да бъдат номерирани с пореден номер.
5. Съставяне и поддържане на точни и коректни изборителни списъци от ГРАО. Публичен достъп до обобщените статистически данни в изборителния регистър.
6. Намаляване на изискуемия брой подписи за регистрация на партия на 2 000, за независим кандидат на 1 000.
7. Депозитите за регистрация за участие в избори да бъдат намалени на 5 000 лв.
8. Депозитът за независим кандидат да бъде възстановяван ако е получил над 1 % от изборителите в съответния МИР.
9. Независима, професионална и деполитизирана изборна администрация.
10. Регламентиране на изискване за деклариране на конфликт на интереси на експерти и членове на изборната администрация.

11. Равен достъп до обществените медии. Безплатно ефирно време за всички кандидати за участие във форматите на БНТ и БНР, включително и регионалните им програми.

12. Да се обозначават платените агитационни материали и изяви на участниците в търговските медии.

II. Промени, свързани с изменение на Закона за политическите партии:

1. Да се намали с 50 % субсидията за политическите партии.

2. Да се засили контрола по отчетността на използваните средства от субсидията.

Петиция подписана от 91 граждани и организации:

Срещу привилегиите в Изборния кодекс. За Изборен кодекс, гарантиращ равнопоставеност по време на целия изборен процес на всички политически субекти, издигнали кандидати за народни представители – партии, коалиции, инициативни комитети и други.

Национална гражданска инициатива

В Изборния кодекс да отпадне ограничението „в разпределението на мандатите на национално ниво да участват само партиите и коалициите от партии, получили не по-малко от четири на сто от действителните гласове в страната и извън страната“. В разпределението на мандатите на национално ниво участват партиите и коалиции от партии, получили действителни гласове не по-малко от районната избирателна квота.

II. В заключение могат да се формулират следните групи промени, които се съдържат основно в предложенията на граждански организации, движения и граждани:

Промени в изборните правила:

1. Промяна на изборната система; въвеждане на смесена изборна система или пропорционална система с преференциално гласуване. Въвеждане на задължителен преференциален вот, както при избори за народни представители, така и при избори за общински съветници; преференциалните листи да са с до три задължителни преференции без праг или с праг до 5%.

2. Методиката за определяне на изборния резултат да бъде част от Изборния кодекс.

3. Въвеждане на електронно гласуване и/ или гласуване с машини в избирателните секции. Въвеждане на опция за гласуване “не одобрявам никое от предложенията”.

4. Законовите механизми за гарантиране на сигурност при отпечатването, съхранението и разпространението на изборните книжа да се укрепят, като се ангажира печатницата на БНБ; ако не отпаднат хартиените бюлетини те да бъдат фабрично номерирани със серийни номера (пълни и частични) и полиграфическа защита.

5. Изчистване на избирателните списъци. Въвеждане на активна регистрация и създаване на изборен регистър, като за основа да служат списъците на гласувалите български граждани от последните три национални избори.

6. Заличаването от списъците да бъде само по заявление на напусналите страната, а не служебно от администрацията.

7. Прерайониране на изборните райони с цел постигане на равна тежест на гласовете на всички избиратели за един мандат.

8. Да не се допуска прехвърляне на гласове от един политически субект в полза на друг или от един изборен район в друг изборен район.

9. Избирателните секции да не са с повече от **1000** души.

10. Създаване на независима, постоянно действаща, професионална и деполитизирана изборна администрация; прекратяване на мандата на ЦИК и формиране на нова ЦИК на принципа на номинации и след публично изслушване; органът да е съставен на експертен принцип, а не по политически квоти; начинът на гласуване на членовете на ЦИК, РИК, ОИК, СИК да се отчита поименно за протокола. Централната избирателна комисия да предлага на Министерския съвет план-сметката за изборите.

11. Обучението на членовете на избирателните комисии да се прави в ЦИК с граждански структури, с неправителствени организации, които работят в тази сфера и знаят и могат да направят съответното обучение.

12. Изборният кодекс да въведе ясна методика за определяне на размера на възнагражденията на членовете на изборната администрация на всички равнища.

13. Прозрачност в дейността на изборната администрация и обжалваемост на всички решения на избирателните комисии.

14. Процедурни правила за разглеждане на жалби и сигнали, свързани с неправилно прилагане на изборните правила, начина на протичане на предизборната кампания, отразяването на предизборната кампания в медиите.

15. Изработване на нови правила при избори за общински съветници.

16. Намаляване на сроковете за регистрация за участие в избори.

17. Забрана за кандидатиране на едно лице в повече от един изборен район.

18. Въвеждане на механизъм за участие в изборите на граждани чрез граждански непартийни листи, регистрирани в ЦИК.

19. Пълна равнопоставеност на всички субекти, които участват в изборите.

20. Изискванията за издигане на независими кандидати да се улеснят максимално; да се намали значително броят на изискуемите подписи за издигане на независими кандидати; да отпадне изискването за депозити за инициативни комитети; да се облекчи изискуемата изборна подкрепа (получен брой гласове) за избор на независими кандидати.

21. Да се предостави възможност на всеки избирател да провери в кои подписки фигурира, чрез електронна проверка през сайта на ГД" ГРАО".

22. Въвеждане на правила, които да облекчат гласуването на български граждани в чужбина. Гласуването в чужбина да се прецизира по посока на осигуряване на повече възможности за гласуване на всеки български гражданин извън границите на страната. Максимален брой секции в чужбина. Да се обособи изборен район „Чужбина“. Да се дефинира понятието „населено място“ при разкриване на секции в чужбина.

23. Отваряне на изходния код на софтуера, който се използва при обработването на резултатите.

24. Прозрачност, публичност и строг контрол на финансирането.

25. Информационно-разяснителната кампания да се фокусира силно върху образование на избирателите за техните права и стимулиране на активността.

26. Премахване на „закрепостените“ застъпници.

27. В Изборния кодекс да се създаде отделна глава, която да гарантира правата и задълженията на независимите наблюдатели. Прецизиране на статута на наблюдателите.

28. Да отпадне ограничението, че една неправителствена организация може да има толкова наблюдатели, колкото са избирателните секции в страната.

29. Да отпадне забраната неправителствени организации да извършват социологически проучвания в изборния ден.

30. Ясни правила за определяне на преброител.

31. Безплатен достъп до медиите. Дефиниция на политическа реклама.

32. Отпадане или намаляване на бариерата от четири на сто за влизане в Народното събрание.

33. Моделът на регионалните преброителни центрове, ако се запазят хартиените бюлетини, да се прилага за всички видове избори в малки общини с население до 20 000 избиратели.

34. Преразглеждане на сроковете и изработване на правила при предсрочни избори.

Промени, свързани с изменение на Закона за политическите партии:

1. Преразглеждане на сроковете за регистрация и изискването за членска маса.

2. Драстично намаляване или отпадане на субсидията за партии и коалиции.

3. Средствата от държавната субсидия да бъдат използвани единствено за политическа дейност, а не за дарения и други неспецифични дейности.

4. Субсидията се предоставя на партията, която е получила своето представителство в парламента и не следва народния представител.

Промени, свързани с изменение на Конституцията:

1. Ограничаване на мандатите на народните представители до два.

2. Въвеждане на отзоваване на народните представители.

3. Въвеждане на второ изборно равнище на самоуправление на областно ниво.

4. Пряк избор на национален омбудсман.

5. Създаване на възможност граждански квоти да могат да сезират Конституционния съд.

6. Намаляване броя на народните представители до 120-140.

7. Въвеждане на задължително гласуване.

8. Отмяна на имунитета на народните представители.

9. Отмяна на глава девета – Велико народно събрание и прехвърляне на правомощията му на обикновено Народно събрание.

Предложение от организационен характер:

1. Комисията за взаимодействие с граждански организации и движения провежда обществени обсъждания с гражданските организации и движения, заявили желание за участие в комисията, по всички теми от Изборния кодекс и свързаните закони.

2. Заключениета от обсъжданията се изпращат на Временната комисия за изработване на проект на нов Изборен кодекс и се публикуват на сайта на комисията на интернет страницата на Народното събрание.

3. Към Комисията за взаимодействие с граждански организации и движения се създава Обществен съвет от представители на граждански организации и движения. Съставът и начинът на формиране на съвета се определят по предложение на гражданските организации и движения и се утвърждават с правила, приети от комисията.

4. Гражданските организации и движения определят лицата, които да ги представляват и представят техните предложения във Временната комисия за изработване на проект на нов Изборен кодекс.